שאינו מותרת אבל בערך אלמינו ימי נתן לב ומוקר כליות הכל שוה ורשע הוא שאינו מותרת כמותרת עד כאן :

אבר הכותב ז"ל לדק דיני אדם מדיני שמים ואינה חלילה לאל שמתחלל מן שמים בעזות מלא ופשע שסיה דינו חמור כמי שחטא או מחמת אונסה לא יעלה בידו . עוד כתב ז"ל עוד אני אומר דגם שיהיה הדין נותן ככה רולה לומר שיכפר המלקות לני שאינו מותרת כמו לומתרת מ"מ הב"ד לא יעקו אותו דאיכם יכולין להלקות בלא עדים והתראה וכו' גם זו הראיה בעלה ממה שכתבתי חדא מהמנהג דב"ע דהנו במלקות דאוריתא לבא דרך תשוב' ועוד שהביאו הרי"ף בפסקיו וגם הגאונים כך קובעים כמו שהביא הוא בעלמו והרמב"ם אינו חולק אלא לענין הכפיה כמו שכתבתי לעיל : עוד כתב אולי יאמר המערער דאין מכאן ראיה דהתם לא איירי אלא לענין כפיה דאין כופין להלקות אבל אם הם מעצמם יבאו לב"ד לחלות פניהם להלקותם להקל הענין ולכפרת הכרת יעקו אותם ורבאים הם בכך דברית' נהדיא הני בפרק המובל האומ' לחנינו הכני פלעני ע"מ לפטו' פטו' ע"כ .

אבר הכותב כמה ראיות מביא שאין בהם לא ראיה ולא דמיון מכמה פנים חדא דאפילו יהיה שם חייב לא דמי דשאני הכא דקא עביד לכפרה לכפשיה וגם יותר חמור מלקו' מראשי' איברים דהא מלקות במקום מיתה עומד דעבידי דמיתו במלקות כמו שהוא פשוט בתלמוד ועוד קשה לו שאומר דמחיר מזקי ממון מלערא דגופיה ולא כן כראה מקוביות הגמ' וגם רוב הפוסקים סוברי' דמחיל איכם מראשי פרקים כרי' יוחנן דמפרשים דלדעתו דין הכל שוה אלא מדברו חכמים במאי דעביד איכם דמחיל אמוכיה ולא מחיל אלערא דגופיה וכמו שפרש"י ז"ל וגם הרמב"ם אינו ברור קברתו כל כך דילמא הוא סובר כסברת הראה"ש דעל הכל מוחל אדם כמו שכתב הראה"ש ז"ל דע"ה נקיע מיוצא דגופיה משום דלאו בהן כמתמיה מיירי אלא בהן דלאו כמתמיה ואפ"ה מחייב כיון דמסתמא אדם אינו מוחל בראשי איברים ומלינו הן שהוא כלאו חומשין דילמא הן כמתמיה הוא ומחייב קרע את כסותי או אפי' הכני פלעני דלא חמירי כראשי איברים לא אמרי' הכי כיון דלא בריר לן שאמר בתמיה ואיתא ולפיכך פטור ע"כ משמע דלכולי עלמא יותר מלוי דמחיל איכם אמקא דמוכיה אלערא דגופיה דהא בלשון הראה"ש כתוב או אפילו הכני פלעני דלא חמירי כראשי איברי' אמרינן הכי משמע דיותר חדוש לומר דמחיל איכם אהכני פלעני מקרע את כסותי הכלל העולה שאין ראיה עשה להביא למערער אלא ידאי יש ראיה לקחור דבריהם מתשו' הגאו' והרי היא כתוב' במגלה הא' שלהם ז"ל אבל הגאו' כתבו בתשו' ז"ל הבא לב"ד אמי הרגת את הנפש או אכלתי שבת או עברתי עבירה אין מכרין אותו ואין מלקין אותו ואין פוסלין אותו לעדות דאין אדם עשים עצמו רשע דהלכה כרבא אבל אם רלה לעשות תשובה מלקין אותו ועושין לו כפרה וזו היא כפרתו דמלקות במקום מיתה והא דאמר רבא אין אדם עשים עצמו רשע לא לענין כריתות אל לענין מיתות ב"ד איתמר ע"כ וכבר ראה התשובה אלא שהוכך לענעמו אולי יעלה בידו אי זו הריקה ברמיכן ועוד האריך בדברים יותר דקים מקורי עכבים ואיכי רולה להאריך בהם שהמעיין בהם בקלות יראה ביעולם ומה שכתב שבדברי הרמב"ם מבואר ממה שכתב פי"ח מסנהדרין ח"ל גזירת הכתו' שאין ממיתין בית דין ולא מלקין את האדם בהודאה גם זה מבואר ביעולו דדוקא חייבי לענין כפייה כמו שכתבנו שאין כופין בית דין לחמיתו ולהלקותו בהודאת פיו דגזרת הכתו' היא ואפ' על גב דבני ממונא הודאת בעל דין כמאה עדים דמי ובזה הבנה מיתה למלקות ואיכו שהוקשה לו ממה שהרב יהוסע לענין דאיירי שלא בא בדרך תשובה שבזה שיש המלקות ומיתה אבל הכא בדרך תשובה איכם שיש שהמיתה איכו מלוי ומלוי הוא שהבעלי שכל יבאו לקבל תשובה ולקבל מלקות שיהיה להם המלקות כפרה ומפני זה המלקות והמיתה שהם שיש לבל דבר שאיפשר שיעלה בשכיפה ובמיתה שאיכו מלוי שיבא לקבל מיתה דרך תשובה ומפני זה אין רשות ב"ד להורגו ומפני זה כתב הרב שמא מן הצמלים וכו' הו הקבה איכה אלא למי שרולה להמית את עלמו בכל אופן שיבא בין דרך תשובה בין באופן אחר אבל במלקות לא שייך במי שבא דרך תשובה וזה ברור ואפילו במלקות אם לא בא דרך תשובה ודאי הוא מר כשם ובזה המלקות ושמיתה שיש וגם הלשון האחר שכתב ז"ל גם בראם פ' יו' כתב הרב לשון אחר שכרא' שמנו שכיון לזה בעלמו ז"ל כשם שמלות לשמיתה אם המחייב מיתה וכו' ואעפ"י שהמלקות בג' בהקיש מיתה היא עומד' עד כאן וק"ל בדברי הרב למה כתב זה הלשון במקום מיתה היא עומדת ומאי ילפינן מיכיה ובפרט שזהו מיורא דרבא בגמרא לחת בעשם לרי' שמעאל דתכן במתני' אלי'ים אכות בכ"ג וכיון דלית הלכתא כרי' שמעאל אמאי מייתי מיורא דאיתמי' אלי'ים אלא שיש לכו לומר בהכרח שכוונת הרב היא לומר דאף על גב דלא ק"ל כרי' שמעאל הוא מעמא בקבל' כרלמרי בגמ' ופשטוס מרי משמע ומ"ה גם כן דכיון דדין המלקות בג' דמלקין בזמן הזה כדבשעוך אבל לשאר מילי מלקות במקום מיתה וכו' עד כאן ומכאן רלה להביא ראיה שכמו שאין מחיין אפילו לבא דרך תשובה גם שאין מלקין אותו . אמר הכותב מי יודע גם זו מהדברים שאין להם הכנה ואין מסם ראיה כלל שהיכן אמר הרב שהבא דרך תשובה שאין ממיתין אותו עד שילמוד הבתוים מן המשורים אם הוא מאותו הדין שכתב בפי"ח מהלכות סנהדרין בגר כתבנו שאינו מדבר אלא מי משה בראה בשיו ולא בדרך תשובה כהביא דעבן דהרדם ולא בדרך תשובה רולה לומר שלא היה כוונת עכן שיהרגוהו אף על פי שהאמת הוא כך שלא יהרגו בשום לב בהודאה שו' ואפילו מי שבא לתבוע מיתה דרך תשובה אבל אין אשה בראה ולפי דעתי שהבעים במיתה דתכן שהדי שלא יבא לתבוע מיתה דרך תשובה אלא הבעל ומי בשם דבשלמא מלקות איפשר שיבא שבאל בשובה לשמול מפני שיבא שאין עוכו מתכבר שלאיתו שים בידו עון

דאיתה בית מיתה או כרת אלא בתשוב' ר"ה ביקורין ואם יש בו חלול בשם תשובה ר"ה ויקורין תולה ומיתה ממדקת וכדי לסבלל מן הביקורין בא לב"ד שלבקו אותו אבל שיבא שום אדם לתבוע שיהרגוהו דרך תשובה ודאי שלא יבא זה אלא מהבעלים ומרי כפש דאפי' מי שעבר על חלול ה' שעבשו עם שתשובה מיתה ויכופר לו וא"כ מה יועיל בשיאמ' דרך תשר שיהרגוהו יותר עוד לו שיבוא בתשוב' ואע"פ שקופו לומת מוצב שמו' ע"י הב"ה ולא ע"י בשר ודם אבל מי שיבא לב"ד ללקות מרוח שלא יכרת ואפילו שיכופר על ידי ביקורין עוד לו שלבקות מהביקורין ומי שיסתבל בזה לא יאמר עליו שהוא מהבעלים ומרי כפש ומה שהשום הרב שכיר' הוא כשלא בא דרך תשובה דודאי עם לא עשה תשובה לא יכופר עונו ויהיו שלא הרויח כלים במלקות ודאי שהוא מן הבעלים ומרי כפש וכבר כתבתי שבהכרח יש לנו לומר שמדבר הרב בזה ויביד עליו ריעו הראיה שהביא מיהושע שהרב אם עכן סיף דבר שלא דבר בשום מקו' הרב ולא ביאר מה ריעו שלמי שבא דרך תשובה אלא שמעילה הוא שאין ממיתין אותו אפילו מי שבא דרך תשובה משום דלא שייך במיתה דרך תשובה שיש דרך אחר יותר עובה לבעל תשובה מו ואם בא דרך תשובה אינו אחת אלא שהוא מר כפש . ועתה אפרש כוונת הרב באותו לשון וקודם אשאל לשם אמר הרב כשם שמלה להמית את המחוייב מיתה וכו' כך מחוייב להלקות וכו' דכיון שהעשה מפרש במלקו' כמו במיני מיתות למה לריך לומר כשם וכו' עוד יש לומ' דכיון דקיימא לן כרבא דהוא בתרא וקיימא לן כחכמי' שאמרו מכות בג' קשיא הלכתא אהלכתא ועוד דקיימא לן דכי שקלינן ותריכי אליבא דחד מפי שמעם יעשך אחה דין אליבא דהלכתא והכא אליבא דאחני יעשך בזירה שוה דרשב רשב ולדעת רבא כפקא מיכה מה שכתבו בתוספות דבמקום אחר מפרש בזרה שוה דרשב רשב ולדעת רבא כפקא מיכה מה שכתבו הגאונים שהבוכר על כריתות ומיתות בי' דין ועשה תשובה מלקין אותו אותו וזהו כפרתו דמלקות במקום מיתה היא עומדת והכי פירי' כשם שמחוייב מיתה יש בו עשה וכו' פי' בא להוריענו דהלכה כרבנן שאמי' מכות בג' ואף על פי שיש בו עשה כמו במיתות ואף על גב דרבא פירש עצמו של רבי שמעאל אל תעשה לומר דהלכה כרבי שמעאל שלא פירש זה הבעם רבא אלא להודיענו שמקום מיתה היא עומדת ומכפרת במקום שחייבים מיתה ומפני זה כתב הרב שהבעם שכתב רחמי' מלות עשה במלקות כמו במיתה ואף על פי שהוא בג' ואין לריך בג' מפני שבמקים מיתה היא עומדת :

עוד כתב ז"ל שאולי אזה מר כפש יתחזק בעלמו בפני בית דין לחזק דבריו . אמר הכותב מי יתן ויודענו בעל הסברות האלו איך יעשה זה המר כפש לשירלה לבית דין שהוא חזק וגם מה שכתב אבל מכת מרדות לא היה אלא כפי רלות בית דין כתוכחי' מוסר ועוד כתב כללו של דבר שמלקות של תורה וכו' אינם שמות :

אבר הכותב ומכת מרדות לפעמים מכין אותו בכוחם עד שתלא כפשו משא"כ במלקות דאוריתא וגם כשמלקין אותו בשודא דדייני אינו במכת שמות אבל איפשר גם כן שמות . עוד הארך בדמיונות שאין בהן ממשות ואמר כללו של דבר שאין רשות לבית דין להלקו' בשל תורה כבר כתבתי לו שבל חכמי ישראל שהיו מהגין כן לפי דעתו כלם עצו שאפילו בלתי מוכיח היו לוקים במלקות של תורה וגם הגאונים כתבו כן יזולתם וכבר פירשתי לעיל שמה שפירשו המפרשים הה"ל דכל חייבי כריתות ובולי בעדים והתראה חידושא אשמעינן דאפילו שלקו אינם בדרך כפיה בפירו מכרת אם עשו תשובה אם ממילא משמע כמו שפי' הרמב"ם בפי' אותה משנה וכל שכן כשלקו אות' מעצמם ולכוכם כדי שיתחלו עוכם . עוד כתב גם בלשון אח' שבאריך רש"י כראה כן מבואר דאמר האם במחני' דחייבי כריתות שלקו רב אשי אמר אפילו תימא רבנן כתב רש"י ז"ל וז"ל רב אשי אמר וכו' ודקאמ' מיה' וכרת וכו' לא דמי ' ועוקר עוכשו של י"ה בידי שמים הוא דאינ' דאיכא חיוב מלקו' בחי יבי כריתו' הוא אינו עקר החיוב דכרת חיוב ממלקות ואי אחיד בלא התראה הוי בכרת גמו' חיובו החמור בידי שמים ע"כ מדקאמר ואי אחיד בלא התראה הוי בכרת מוכח בהדיא דאינו כפני' מהכרת ע"י שלקה בב"ד כבון שחלה בכיתם וכו' . אמר הכותב דלא להבלים הקובדים בעצמות שאין בהם ממשות דשם אינו מדבר בבעל תשובה אלא במה שהוא חייב מן הדין והעונש הגזור עליו כשלא יעשם תשובה . עוד כתי' ודאיתי בספר אורחות חיים וכו' וכתב עוד וכפי הראה מפשטו שותר מה שכתבתי והאמכם לפי שכל דבריו מוכרחים לע"ד מדברי הרמב"ם ורש"י גם מכח כל אותם הראיות שכתבתי בראה בעיני שהריני מוכרח להשחדל לפרש הלשון הזה כפי אותו הדרך . אמר הכותב דבר אחר יש לו שהכריחו לזה שהוא חפלו לקבור . עוד כתב והפתח שמלאתי לבא בו לקיים דברי הוא קושיא חזקה שיש לי בלשון הזה שכל דברי אותו הרב שבתב בשלקות שכתחייב ע"י בית דין הם כשלא עשה תשובה וכפי פשטו לעוכו ראה שתשוב לזה כשלקה בראון עצמו לפני בית דין אף על גב שלא נתחייב בגון שעבר שלא בעדים והתראה והרי הקושיא מעוצבם בדבריו והוא כשלקה בראון עצמו ובא לב"ד לחלות פניהם שילקו אותו לכפרת עונו אלו שעשה תשובה אחר לפי זה יש לי לומר שכוונת הלשון הזה שהשות שלא נתחייב בו ע"י ב"ד בגון שעבר שלא בעדים והתראה אעפ"י שעשה תשובה לשלקות שנתחייב בו על ידי בית דין בלא תשובה וכמו שבשלקות שנתחייב בו ע"י בית דין אם לא עשה תשובה אינו מבפר ומכל וכל אפילו עם התשובה אלא שמקל מעשנם וכו' : אמר הכותב שלאי שהפחם שמלא פתוחים היתה קבורה בפניו חם סיה יותר עוד לו שבבמנר' שאין מכבודו לא חבין שהוא כתב שכל דברי אותו הרב בשלקות שנתחייב ע"י ב"ד הם בשלא עשה תשובה הה בעל שהרי המחיל ואמר והשלקות ודאי ומכפר עם התשובה והוידוי ובודאי שבכאן דב' בשלקות שנתחייב ב"ד ואחר זה כתב הגע"ב דלריך תשובה ווידוי עם השלקות אם לקו אותו ב"ד ולא עשם תשובה אלא שבלא עונכם מפני הבער שבלבער מכלל תשובה שנתחייב בו בדרי בתים אחר זה אחר

ואמר

ואמר שאין חלוק בדבר בין לקח בב"ד בין שלא בב"ד פי' שכמו שכשלקח בב"ד בידוד והשונה אמרינן שזו היא כפרתו אף שלא בב"ד שהדבר נשפך ובכאן לריך שכרע מפני שכבר פסק למעלה שמספיק בשיהיה מ' ומשם סמוך והשנים אפי' יהיו בלתי סמוכים ואמר הרב שאפי' שפסק לעיל שהדין כך הדבר לריך שכרע ואפילו הכי זהו מה שכראה לו מהגמרא כיון שלא פירשו בגמר' בהדיא סמיכות אלא לא' מהם כמו שכרא' בהתיא עובדא דרבי יהודה בן בבא שמס לא פירשו השנים שהיו עמו כשסמוך הם זקנים :

עוד בחב ח"ל עוד לריך עם זה בקיאות גדול מאד מי שיתכה בתיכות גדול כזה קדום הוא לי' ולריך שיהיה עוקר הרים וסיני וכו'

אמר הכותב מי ראוי שלריך שיהיה מי שיביא אליו שיקיר מכים הצבות מעל וכו' שאין לו זכיה ומ"ל שכאן אבל עתה איני רוצי להביא לו אלא דבר אחד שבבר בא"ו הימים ביכו ובינו והיא שבעה בדבר שאפילו חיבוק בן יומו לא יבעה בדבר כזה שבחב בא"ו שפסק מאותה האשה אים שבעוכותיו יומבת עד היום במלרים עם אים מ' ומרבה בה ממחרים וסיים באותו הדבר בסברא שהוא אומר שאמת הוא שכשלקחה אותו אים כפי אותם העדיות שהיו אז שהאמת אתי והיתה אשה אים אבל אחר י' שכיס חזרו אותו הב"ד שהחירות וחקרו העדים עלמס פעם אחרת וחזרו מעדותם הראשונה ומפני זה החירה וסיים אותן בזאת :

ונם אשה אים אחרת שהיתה נחליב החירה אלא שת"ל לא עלתה בידו וכראי דראשמיע ליה ההוא מאמר דרב יהודה אמר שמואל כל מי שאינו יודע בעיב בעין וקדושין וכו' ואר"י אר' יוחנן וקשין לעולם יותר מדורה מעוד ואמאת כי קודש לכן הייתי מאשים אותו כשהיה כותב אלי כאלו היה אומר שהוא אים יוקשים אבל עתה שאני רואה שאפי' שהוא טועה בהוראות של אשה אים ואינו מוכע עלמו מלבמוד פסקי דיכין בהוראה אשה אים וחילתו מהיום הזה והלאה לא אהיה מאשים אותו ואפי' שיבלא קולמוסו לדבר כנגדי מה שלא היה ראוי לו ולא לומי שהיא גדול ממנו ואכה ב' סברות כתב בזו הפסק שאלו היה כותב אוהם בזמן החכמים אשר גדלוני יודע אני גדולי שהיו מכריעים אותו שכל יומו לא יעלה ידו בהוראה אל' מה שכתב שמלות הסמיכה היא מלות הדשה שרלו לאדם חכמי א"י ומפני זה לריך הסכמת הכל והב' שכתב סמוך לזאת הסברא וח"ל עוד איפשר לומר בטעם מלה כל שכתב הרב שלהיות בכאן כל חכמי הארץ הקדושה בתוקם היחיד הסמוך כי היכי דאין מליאות למחלוקת ליחיד כשהוא לבדו גם כל החכמים שהם בתוקמו לריך שיסכימו כלם וכו' וקוף דבריו וכלהו תלתא הוו כחד . ומי ראשי שאלו הנחי סברות הם סברות של מחמיכי הסילוק שהם קובריס שהיה יכול לבניא לאדם מלות אדשה אחר מרע"ה והשני שהשלשה הם כאחד ואם היה בדעתו שלא לקבוע אלא לשם שמים למה לא קרא כל אותו הפרק של הרמב"ם שב"ב ח"ל בית דין של שלשה אף על פי שאין מדקדקים בהם בכל אלו הדברים לריך שיהיה בכל אחד מהם שבעה דברים ואלו הן חכמה וענוה וילאה ושאת ממון וכו' הרי מבואר שאין כל הדקדוקים הכתובים בתחלת הפרק למנות שלשה בית דין וכפי הדור וזמן לריכים לבקש סמוכים שאין ממנין סמוכים מן המתים והרי מרע"ה אפי' בדורו לא מצאו התנאים הלריכים לסמוכים וכן כתב רש"י בפי' אלה הדברים על הפסוק שאמר ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידועים אבל כבוכים לא מצאתי זו אחד משבט מדות שאמר יתרו למשה ולא מצא אלא שלם לדיקים חכמים וידועים ואפי' הכי לא מנע משה מלמנותם ולפי דעתו שלריך כל אלו התנאים היה לו לרב לומר ולמה היו מלטערים על הסמיכה מפני שלא ימצא בהם כל אלו התנאים שלריך שיהיו לסמוך :

עוד כתב הה לשונו ועוד אני אומר אפי' יהיה כמצאים מופלאים ולאוייס לשון כה כפי הנ' עם כל זה אין בידיו לסמוכם שכל מה שכתבתי לעיל בזה הענין הוא על פי סברת הרמב"ם הן בזה שכתב בענין קדום החדש ועבור הסבה שלריך לשיות על ידי סנהדרין וכשיא רולה לומר שיהיו הג' הלריכין לקדום החדש והשבעה לעיבור הסבה מסנהדרי גדולה של ע"א וכשיא עמהן ועל פי סברותיו שדרתי כל הכתוב למעלה . אמנם הרמב"ן ז"ל חלוק עליו בשתי סברותיו אלה . אמר הכותב עד עתה לא ראיתי שום חולק על הרמב"ם בענין הסמיכה בזמן הזה אדרבה הראב"ד לא השיג עליו . והרשב"א בחדושי קמא הביא סברתו זאת שאמר ראין הדברים וכו' להשיב קושיא גדולה שים על מה שאמרו בגמ' פ"ק דקמא דאמרי' התם בני קנסא ואם אמר קבעו לי זמנא לעלות לארץ ישראל ומשמתי לי' ואוקשם לו מה יועיל עלייתו לא"י דמשמתינן ליה כיון דליכא סמוכים ואי איכא סמוכים אף בבבל יבנו ולא מלא שום תשובה לזאת הקושיא אלא בסברת הרמב"ם ואע"פ שאמר בסוף דבריו אלא שים לעיין בהיא דרבי יהודה בן בבא וכו' אין קושיא משם שהוא ב"כ סובר שכך הוא הדין כדי להשיב אותה הקושיא אלא שכתב שלריך עיון לארץ בעוד ההיא דר' יהודה בן בבא וכבר האריכתי בזה בהגהת הסמיכה ובתשובת המגלה הראשונה וגם הרי"ף בראש שסובר שיכולין לסמוך בזמן הזה כמו שכתבתי גם הביא דיני מלקות דאוריתא ושום חולק לא ראיתי עליו כי אם בעלי המגלות האלו ומעיד אני עלי שמים וארץ שכל החכמים שראיתי ונפרנו אחר שבאתי לארצים כלן היו מתאוים לעלות לארץ ישראל לעשותה . ומה שכתב שהרמב"ן חולק עם הרמב"ם בענין הסמיכה בזמן הזה זה ודאי בטל שאם הוא ממה שכתב הה לשונו שזן הירוע כי קדום החדש ומיבור הסבה לריכין מומחין כלומר בית דין שבסמכין בארץ בשמיכה הידועה בתלמוד אים מפי אים עד משה רבינו ע"ה עד כאן ואם הוא מזה הלשון גם הרמב"ם מודה בזה והרמב"ן לא דבר עתה אם יכולין בהסכמת חכמי א"י לסמוך שאפילו שיכולי' לסמוך אין כה בהם לענין שכים ולקבוע חדשים או מפני שלריך שיבא שכתב כאן שאינו אחר זה הלשון שכתב והדבר לריך שכרע למלי דשתא ביים אלא למלי דקליק מיכיא ומה שכתב בפי' המשנה שהדבר נשפך ובכאן לריך שכרע מפני שכבר פסק למעלה שמספיק בשיהיה מ' ומשם סמוך והשנים אפי' יהיו בלתי סמוכים ואמר הרב שאפי' שפסק לעיל שהדין כך הדבר לריך שכרע ואפילו הכי זהו מה שכראה לו מהגמרא כיון שלא פירשו בגמר' בהדיא סמיכות אלא לא' מהם שעבדא דרבי יהודה בן בבא שמס לא פירשו השנים שהיו עמו כשסמוך הם זקנים :

עוד בחב ח"ל עוד לריך עם זה בקיאות גדול מאד מי שיתכה בתיכות גדול כזה קדום הוא לי' ולריך שיהיה עוקר הרים וסיני וכו'

אמר הכותב מי ראוי שלריך שיהיה מי שיביא אליו שיקיר מכים הצבות מעל וכו' שאין לו זכיה ומ"ל שכאן אבל עתה שבכמה הצבות יכול להביא מי שילא להביא אליו וכו' שאין לו זכיה ומ"ל שכאן אבל עתה אמר אחד דבר אחד שבבר בא"ו הימים ביכו ובינו והיא שבעה בדבר שאפילו חיבוק בן יומו לא יבעה בדבר כזה שבחב בא"ו שפסק מאותה האשה אים שבעוכותיו יומבת עד היום במלרים עם אים מ' ומרבה בה ממחרים וסיים באותו הדבר בסברא שהוא אומר שאמת הוא שכשלקחה אותו אים כפי אותם העדיות שהיו אז שהאמת אתי והיתה אשה אים אבל אחר י' שכיס חזרו אותו הב"ד שהחירות וחקרו העדים עלמס פעם אחרת וחזרו מעדותם הראשונה ומפני זה החירה וסיים אותן בזאת :

ונם אשה אים אחרת שהיתה נחליב החירה אלא שת"ל לא עלתה בידו וכראי דראשמיע ליה ההוא מאמר דרב יהודה אמר שמואל כל מי שאינו יודע בעיב בעין וקדושין וכו' ואר"י אר' יוחנן וקשין לעולם יותר מדורה מעוד ואמאת כי קודש לכן הייתי מאשים אותו כשהיה כותב אלי כאלו היה אומר שהוא אים יוקשים אבל עתה שאני רואה שאפי' שהוא טועה בהוראות של אשה אים ואינו מוכע עלמו מלבמוד פסקי דיכין בהוראה אשה אים וחילתו מהיום הזה והלאה לא אהיה מאשים אותו ואפי' שיבלא קולמוסו לדבר כנגדי מה שלא היה ראוי לו ולא לומי שהיא גדול ממנו ואכה ב' סברות כתב בזו הפסק שאלו היה כותב אוהם בזמן החכמים אשר גדלוני יודע אני גדולי שהיו מכריעים אותו שכל יומו לא יעלה ידו בהוראה אל' מה שכתב שמלות הסמיכה היא מלות הדשה שרלו לאדם חכמי א"י ומפני זה לריך הסכמת הכל והב' שכתב סמוך לזאת הסברא וח"ל עוד איפשר לומר בטעם מלה כל שכתב הרב שלהיות בכאן כל חכמי הארץ הקדושה בתוקם היחיד הסמוך כי היכי דאין מליאות למחלוקת ליחיד כשהוא לבדו גם כל החכמים שהם בתוקמו לריך שיסכימו כלם וכו' וקוף דבריו וכלהו תלתא הוו כחד . ומי ראשי שאלו הנחי סברות הם סברות של מחמיכי הסילוק שהם קובריס שהיה יכול לבניא לאדם מלות אדשה אחר מרע"ה והשני שהשלשה הם כאחד ואם היה בדעתו שלא לקבוע אלא לשם שמים למה לא קרא כל אותו הפרק של הרמב"ם שב"ב ח"ל בית דין של שלשה אף על פי שאין מדקדקים בהם בכל אלו הדברים לריך שיהיה בכל אחד מהם שבעה דברים ואלו הן חכמה וענוה וילאה ושאת ממון וכו' הרי מבואר שאין כל הדקדוקים הכתובים בתחלת הפרק למנות שלשה בית דין וכפי הדור וזמן לריכים לבקש סמוכים שאין ממנין סמוכים מן המתים והרי מרע"ה אפי' בדורו לא מצאו התנאים הלריכים לסמוכים וכן כתב רש"י בפי' אלה הדברים על הפסוק שאמר ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידועים אבל כבוכים לא מצאתי זו אחד משבט מדות שאמר יתרו למשה ולא מצא אלא שלם לדיקים חכמים וידועים ואפי' הכי לא מנע משה מלמנותם ולפי דעתו שלריך כל אלו התנאים היה לו לרב לומר ולמה היו מלטערים על הסמיכה מפני שלא ימצא בהם כל אלו התנאים שלריך שיהיו לסמוך :

עוד כתב הה לשונו ועוד אני אומר אפי' יהיה כמצאים מופלאים ולאוייס לשון כה כפי הנ' עם כל זה אין בידיו לסמוכם שכל מה שכתבתי לעיל בזה הענין הוא על פי סברת הרמב"ם הן בזה שכתב בענין קדום החדש ועבור הסבה שלריך לשיות על ידי סנהדרין וכשיא רולה לומר שיהיו הג' הלריכין לקדום החדש והשבעה לעיבור הסבה מסנהדרי גדולה של ע"א וכשיא עמהן ועל פי סברותיו שדרתי כל הכתוב למעלה . אמנם הרמב"ן ז"ל חלוק עליו בשתי סברותיו אלה . אמר הכותב עד עתה לא ראיתי שום חולק על הרמב"ם בענין הסמיכה בזמן הזה אדרבה הראב"ד לא השיג עליו . והרשב"א בחדושי קמא הביא סברתו זאת שאמר ראין הדברים וכו' להשיב קושיא גדולה שים על מה שאמרו בגמ' פ"ק דקמא דאמרי' התם בני קנסא ואם אמר קבעו לי זמנא לעלות לארץ ישראל ומשמתי לי' ואוקשם לו מה יועיל עלייתו לא"י דמשמתינן ליה כיון דליכא סמוכים ואי איכא סמוכים אף בבבל יבנו ולא מלא שום תשובה לזאת הקושיא אלא בסברת הרמב"ם ואע"פ שאמר בסוף דבריו אלא שים לעיין בהיא דרבי יהודה בן בבא וכו' אין קושיא משם שהוא ב"כ סובר שכך הוא הדין כדי להשיב אותה הקושיא אלא שכתב שלריך עיון לארץ בעוד ההיא דר' יהודה בן בבא וכבר האריכתי בזה בהגהת הסמיכה ובתשובת המגלה הראשונה וגם הרי"ף בראש שסובר שיכולין לסמוך בזמן הזה כמו שכתבתי גם הביא דיני מלקות דאוריתא ושום חולק לא ראיתי עליו כי אם בעלי המגלות האלו ומעיד אני עלי שמים וארץ שכל החכמים שראיתי ונפרנו אחר שבאתי לארצים כלן היו מתאוים לעלות לארץ ישראל לעשותה . ומה שכתב שהרמב"ן חולק עם הרמב"ם בענין הסמיכה בזמן הזה זה ודאי בטל שאם הוא ממה שכתב הה לשונו שזן הירוע כי קדום החדש ומיבור הסבה לריכין מומחין כלומר בית דין שבסמכין בארץ בשמיכה הידועה בתלמוד אים מפי אים עד משה רבינו ע"ה עד כאן ואם הוא מזה הלשון גם הרמב"ם מודה בזה והרמב"ן לא דבר עתה אם יכולין בהסכמת חכמי א"י לסמוך שאפילו שיכולי' לסמוך אין כה בהם לענין שכים ולקבוע חדשים או מפני שלריך שיבא

מכח סנהדרין לו מפני תקנת ר' הלל עד יצא מוחה לדק סמיה ע"פ הסמנן ומלמוד זה ירחה שמה שכתב בעל המגלה הזאת שלדעת הרמב"ן דיני קנסות ועיצור הנכים שרים שאינו כן שכתב בסמוך לזה חי"ל ודבר גלוי הוא שהיום מכמה שני' בטלו סמוכים מ"ז" ואין דיין שם אפילו דיני קנסות כ"ם שיקדשו על פי הראיה עד כאן ואם כדבריו הוא שדיני קנסות וקדוש החדש ע"פ הראי' שרים מאי אפילו דיני קנסות הרי כלם שרים הה חלוי בזה: סוף דבר שמלשון הרמב"ן אינו נראה חולק עם הרב בענין הסמיכה שבזמן הזה ולפי דעתו שלא נמלא שום חולק בעולם • ובחכם חרד אם כל החרדה על כל חכמי לפת שלא עמו שום דבר שיהיה נגד קבלת הרמב"ן לסמיכה אם כל החרדה הזאת נלאיתי להשיגו בכל מ"ש שיותר ממה שהשגתי עליו יש כפלי' אלא שאיני רואה להאריך בדברים שאי' בהם ממש לבטל זמני בהם אלא היה ראוי עמו פנים אל פנים להוכיחו איך אינו מתיישב ומושא ומוטן עם חבירו קודם שיוליא אותם הפסקים שהוא כותב בכל פרט ופרט שלא ראיתי לו שדבר שום חדוש על מה שכתב חבירו הראשון אלא באותו הטעות שטעה בא' מעיקרי התורה שהסמיכה שבזמן הזה היא עצה חדשה ולפיכך לריך הסכמת שכל והמצודה שאם הי' (אותם) [עושה] הסמיכה עם זאת הקבלה שהוא קובר שהיה חייב עונש גדול ויגיד עליו ריעו בציל שקר שכבא שהב"ה רלה להוסיף מלוה חדשה כתב הרב שמיחתו בחכך . ועתה אני מחלה פני הרואה קונדריקי זה שיעלהו עלה שלא יחתוס עוד אים ירושלים שאת החתימה מורה על גודל לבנו וגודלי שאותם החכמים שכנו אותם בזה הסם לא היו מכנים הם לעלמם זה הכנה חלילי להם ולענותותם • והסם יהן בלבנו לעשות רלונו באופן שלא תעלה קנאתנו על שום אדם כאם המר ונאלה כדף ממלשיני הזמן יעקב בירב:

חזק והקופר לא יזק **משה אנימאן**

מיסם קונדרקי הסליחי בחסונות • כעדר הקלונות מלור האמת חלונות . על כל דברי ריבות • ולגדור פרלות • הנאלות מרילות • שכתב החכ' בחיבות • אל עבר פניו הן שבות:

דגה נא ערכתי מכפנו מערכה מול מערכי על דבר מעשה הסמיכי פעם ראשונה ושניה . הפעם הראשוני היה בקונדרקי הראשון להורות לפני החכמי' הסלחים רבני הדור בני עליה • שאין כח ביד חכמי האלן הקדוש' לסמוך מנעם הראוי' שכתבתי שם כפי שהשיגה אותם יד דעתי הענייה . ובקונדרם הסני הוקפתי עוד לבטל ראיות החולקים ולבאר איך שנו ברואה פקו פלילה • ועוד בה עתה שליחיה להרים קולי • יומי ולילי • בילבה ובביה שיאל הייל : ולזעוק בייאל בייאל • המדבר הייתי בישראל אם ארץ מאפילה • כי מדוע החכם בעל המעשי' הרבה לדבר כל אותם החרופין והגדופין והוליאל עלי דבות ועוד ידו נטויה . על לא חטא בכפי ואין בלשוני רמיה • אדרבה הגדלתי והוספתי בכבוד תורתו בכל לשון קונדרקי הראשון כמבואר לכל ואם לא הודיתי בעיניכם כי נראה בעיני שאינה כפי הדין לא מפני כבה היה לו לחרף אותי כי גם בקומיכתי לא הסכמתי והיותר קשה לי הוא שהרי אני מוכרח להשיב לכל דבריו למען לא אחשב כמודים בהם ויודע אני שודאי אלא מדעתי הראשונה • ואמה מדרכי הכבוה • ואוכרח לגלות מומיו • בהשיבי על דבריו • מכל מקום בדבר אחד אשתדל להיות מהר והוא שלא אשיב לו על פי דרכו לומי אליו עוול קולם מבין עיניך בעשיך בעבר ובהיה אדרבה אלדיק דבריו בכל לדקותיו אשר עשה כפי מאמרו בקונדרקו • האמנם האולרים המחייבים לומי שכתב כאותם שדברים שכתב הוא עלי הריני מוכרח לפרקמם וליחס אותו בהם ואף לזאת יחדל לבי ויחר ממקומו אבל הוא הנולם לעלמו • ומאת אלוה . אדון כל יולר • מולד עלילה • אשאל קליחה ואבקש' מחילה • הים בלשוני עולה . ועוד אני מדבר בחפלה • ואשפוך אח כפשי אם כפיו יחני' על כל אלדים מאד נעלה • ממכון שבתו ישגיח אלי בעין החמלה • ויתן בפי מענה ומלה • עד יכונן וישיש דברי בפי כל רואה תהלה:

לך אני הושיעני כי פקודיך דרשתי: **ואענה** חוקיך דבר כי בטחתי בדבריך: יגיעלך ילאוני ושמחו כי לדבריך יחלתי:

תחלת דבריו • ולאמים אמריו • היה בהאמיר דבורי אמיני מדותיו ו"ש הוא מקפרי מרלותיו • בדב' לבד שהתיקתו יפה מדבורו אלא שמן הראוי היה לו להסתיר כי לא די שלא נחתרנו על חטאתו • להודות אשמתו באותו שחשוב' לא מוב' שהשיב להחכם הסלם כמה"ר משה די קאשטרו ילו' ועל המוכחה שהוכיחו בפתע בחינה וירדפו עד חובה אלא שבודלו שם ומתפאר ועלה בה • ויפה דיק בלשונו בחינה לי שהוקיף במה שכתב מה שהיה לי ראוי להשיב • כי בודאי אליו לבדו שדרכו לזלזל בכבוד לומדי התורה ובניה היתה ראויה אותי' החשובה ותוכחה לא לשום רב אחר מהרבנים הראשונים ואחרונים . וראוי לשאל את פיו האם הים דרכם של חכמי התלמוד בכך וכשהיה מקשה שתלמיד לרב אפילו שיהיה רבו מובהק במשל אבי לרבה ורש לקים לרבי יוחנן שא לי הוו מחו להו בקילוח דלא מצע דמא • ודפי אבחרייהו עד אחרמ"ה • אז לי שו מבר להו אפי' בחילי בעלמא • אי"ו אי אדרבה הוה בדיחא דעתיהו ומקבני להו בנחת וקבני דמשום הכי איקרו בנים ודכותיהו עבדי כל אמוראי אחריני ורבה מהא אשכחן ברבי יוחנן דיהב עיטא לקריביה וקאמי מילתא דלרמתים הוי דינא דאוריתא ורש לקים עבד עובדא דלא כותיה ואמר לבעל סדין אי לא לייתה מפיקנא רבי יוחנן מאוכך ורבי יוחנן לא איקפד כלל אדרבה קבל האמת ואמר לקריביה מה תעשה שבבגדי חלוק עלי • ושום דבר מכל אלה ולא דומה לזה לא עשה החכם כמה"ר משה המבר אדרבה התנהג עמו בכבוד גדול כי לא רלה להראות קונדרקו לשום אדם כדי שלא יראה המתפאר נשאולק על דברי רבו • וסבני כשבע שאני לא ראיתי אותו כלל עד אחרי שבא' החשובה מה החכם • ואם אני לא ראיתי אותו ודאי שלא ראה אותו שום אחר בעיר והכל עפי כבוד החכ' כאלו היה רבו מובהק • כלל הדבר שהחכם כמה"ר משה אם הכל עשה יפה בעתו ולא שום לו עם החכם רבו ובקרבו ישיש אדבו • ויעמוד לעד אפו ועברתו כי ראה שלא נעשתה עלתו •

עוד כתב חה לשונו ועתה מחדש הגיעה אחרת יותר אדוכה בכמות עד כאן לשונו • מה שכתב שהגיעה מחדש וכו' לא מחמת עלולה ופעלות ידיש לבדר קונדרקי בהאחר הגעתו לידו כי מיד בצא כתב הקכמת רבני לפת לידי קדרתיו האחנכ לפי שידעתי אותו ואת שיחו כי בראותו חעלה חמתו כיון שה א כנגד כוחו לא הייתי רולה לשלחו לידו כי אם לרבני לפת גם שהי' מקודל בלשון כנוד עד שהוא בעלמו לקחו בדמשק מיד המוליכו לחכם כנכתב אלי ועל מה שכתב יותר אדוכה בכמות אומר שכיון שבחי המנלות מקיומות בדין שמיכתו היא בעלה והוא עיקר האיכות בהן ודאי שאי איפשר לביותן שכיון דא אן דא אלא בכמות בהרבות בא' מהן אחו ראיה על חברת' ועם היות שלפי האמת מהכמו בכמות יתשך שיכי קלת באיכות חזוק הדברים בעיניו שאינו מודה על האמת ולאיות שהי' המנלות בעלות בראה שאין שיכוי ביניהן כי אם כמות:

עוד כתב וזה לשונו ודא ודא חדא היא וכונה אחת לשתיהן עד כאן . גם לפנים אחר לכתוב כדומה לזה חה לשונו והתימה עליהם דכיון דשתיהם דבר אחד וכו' עד בעלות שונות • עד כאן • כפי הקריס שדבר החכם כנגדי בקונדרקי זה והדבות שהוליא עלי וכמו שיצא לפנים אני רואה מקום להכריע דבריו לכף זכות ולכן נטיתי לבי לומר שכונתו בדבריו אלה היתה לומר שלא היה בשום אחד ממנו לבדו כח לחבר הקונדרס עד שנתיעלו שניהו על כוכי אחת וחברו שני הקונדרקים בהסכמה על אותה הכונה בעלות שונות • ואם לכך כיון כבר כודע בטעריס שלא לדק בחלו הדברים גם כי יש חלוף ביניהו בכמה פרטים כמבואר בקונדרקים זולתי אם יאמר שגם זה היה מהסכמה אבל כבר נשבעתי לעצלה שאני לא ראיתי קונדרקו של החכם כמה"ר משה כלל ולא ידעתי מה היה כתוב בו בפרט עד אחר שבא' התשובה מלפת מהחכם הנזכר כי הוא הסתירו ממני ומהכל נכזכר לשבח המזכרת • ואם בחולי דברי זה החכם לא בחו על זאת הכונה אבל אם הם נמייס על הקדמת האמת שכל אחד ממנו חבר קונדרקו בלי הסכמת חבריו אין שום עשה בחפיקתו עליהו ואדרבא חשיבותא הוא גבינו דתרוייהו אלי דסליק אדעתיה רכל חד מינן כחבינו ובעיקרא דדיני כחד' חכמינו וכ"ם דלפי האמת אלינא דהלכתא אסקינן:

עוד כתב חה לשונו והוא להרוס מה שכל חכמי ישראל וכו' עד פרק קמא דסנהדרין עד כאן לשונו • עם היות שדור לשיבו בלתי מתוקן מכל מקום הכונה מובנת והיא שמיום שנחבטלו הסמיכה שה"ש שמת רבי הלל היו מלטעים על בטולי כל חכמי ישראל והא מילתא דלית בן ראיה מבמרא לקיומי בודאי איהא מסברא כי מי הוא שלא יצטער ולא יד אב ביטול אפי' הדבר היותר קטן מהחוטי כ"ם על בטול כל הדברי' החלוי' בסמיכי אבל לא אדע לומה כתב זה דהא מילתא לאו דוקא דלא הוה סייעתיה אלא אדרבא הוה חיוביתיה דעם כל אותה הצער שהיה להם לא עלה על לבם בשום דור להחזירה . ומסי' דלא הוה רשותא ביריהו ואפילו בהסכמת כל חכמי א"י שלא כדעת הרמב"ם ז"ל:

עוד נקט חוצאות לחרחר ריב עמי נפרע והתחיל להוליא דבה עלי לסבת חתימתי ואמי שהורה על ב' דברים הא' על גאוה וגודל לבב וכו' ואם היתי לו מעלת הקדוש' כמו שהוא מתאר בה עלמו לפנים היה מקיים מאי דחכו ז"ל (במחני' ו) בריתא אקרא דאוריתי (ובריתי וקרא) בלרק חשפיע עמיתך הוי דן אח חברך לכף זכות מחני' כמי בחבו והוי דן אח כל האדם לכף זכות . ואפי' ע"פ פירושו של הרמב"ם ז"ל הרי אני בחזקת אותם שדבר בהם החכם לפחות . ולפוס הכתו עובדי דריש פ' מפנין אפילו היכי דאיכי לדדי עובדא לדון לכך חובה מחייב אדם הכשר לדון לחברו כשהוא בחזקת כשר לכף זכות וכן כתב הרמב"ם בפי' המשנה המ' . אולי יאמר דדוקא אהכהו רבנן :מאן דהוי כותיהו בקדושה וחסידות אימתא מילתא החם לאו עלי דידי ודכותי ונם אני מודה לו מכל מקום לאיכי לדדי עובדא לדון לחיבה לא בעי' דלהוי כהכהו רבנן ומסקיא דלהוי בחזקת אדם כשר . כל שכן היכי דליכי שום לד לדון לחיבה כמו בנדון דידן שאפי' אם היא זה החכם הדיוט א' היה עון פלילי בידו לחשוב עלי אותה המחשבה ולחשוב אותי באותו הדבר חה כי פירוש הביות המשותפות הוא כפי מקומם ואומרם . ולכן לשם באותם החנאים ע"ה שלא היו הם מכנים עלמם ביחס מרקומם אלא שאחרים היו מכני' אותם למעלה וכבוד באותו היחס ודאי שלא היתה כונת המחבר אותם לומי שהיו מאבני אותו המקום לבד כי אין להם בזה שום מעלה ובפרי לאותם שלא היו מירושלם . ובהכרח יש לנו לומר שם שפירש אים אינו כפי פשטו אלא פירו אחר המורה על כונת המחבר אותם באותו היחס והוא לומר שהיה כל א' מהם גדול עירו אבל אני העני חולעת ולא אים המכנה עלמי באותו האותר איך יעלה על דעת מכל מי שילא מעונם החושב בכשרים לחשוב אותי בכך שאפי' אם אותם החכמים ע"ה היו מכנים עלמם באותו האותר הייתו מכיחים חיבה אים כפשטו לומי שכונתם היא שהם מאבני אותה העיר לבד . והוא לרבי דרבנן דפ' אלו נערפו דאמא ממערב ואמי רב עיורא שמני • פי' שלי איפס' דמשום דהוה נברא רבא ומפנין בכפיות לעילא מי' רבה בעה לאודועי כפשיה והוא שני ליה דמהאי טעמא כשמלא ליה אביי לא אמא ואפי' אחברא לא בחיה כדאי החם אבל בלא סבה אינו מדרך המוסר לשבח עלמו דהכי נמי אשכחן (פסחי' פ' כילד טולין) ברב הונא בריה דרב כהן כשאמר על עלמו שמעו רב מוכח חפקי עליו ואמרו לו מ"מ קרית לך רב הונא והולכך להחבלל אחר כך ואמר בעל הסם אני ופירש רש"י שמקטנותי קורי' אותי כך ואיכ אין לא ליפסו לאמו' אותי בדבר כזה . ונפרע שכונתי היא מעולמת וגלויה והיא יהודות לפניו יש' שזכני בראשיו להיות מאבני ירושלם חוב"ב ואיני יכול להודות כונתי זאת כי אם בחינת אים כפי פירושו שיותר כולל ושיותר פשוט בכל ספרי הקדם שאם בא' זם

זה מקום מסס לין פירוקו כך הוא לקנס פרעים כפי מקומו . ואם היה רולם זה פחכם לגבור שבגולי לעיר שקדושים החלת הוב"ב הייתי חותם יוסב ירושלים לא היה כתוב מ"ם ויהיה לו להשוב על פי מחכי' ובריתא שבגמרא פ"ק כי לפליל עלמי שלא לקרא מועה שכיתי החמיתה מיוסב לאיש כיון שבכר עבדו י"ב חדש שהייתי יוסב פה דשבי חבן החם וכמה יהא בעיר ויהיה כלבני העיר י"ב חדש והקשו עלה בגמ' ורמיכשו החמר' והגמלת וכו' ואם כשהחו שם לי' יוס וכו' ומשמי אמר רבא לא קשיא הא לבני מחא הא ליחבי מחא כדתכיא המודר הנאה מלבני העיר כל שבשחתה שם י"ב חדש אסור ליהנות ממנו פחות מכאן מותר מיושבי העיר כל שבשחתה שם לי' יום אסור ליהנות ממנו פחות מכן מותר ע"כ והרמב"ם בהעתיקו הדין הזה בפ"ע מהלכו' כדרים כתב במקום מלבני העיר מבני העיר ולא מבני שם חלוק לדעתו בין בני לאבני כי שכל א' והדין שוה בשניהם אלא שהפס לו לשון החוס' בנדרים פ"ב . גם בגמרא שלנו אמר רבא הא לבני מחא וכו' דתכיא וכו' . משמי' דאליבא דר"ע מי שדר בעיר י"ב חדש שמו אשר יקרא הוא בן העיר לו אים העיר ולא יוסב העיר אשר לפי זה מחימתי הכי' היא ומיוסדת על אדני פז ושרשי הדין ולא כשאר מקום כלל לשום אדם בעולם לאשוד אותי בשום דבר של גאוה כל שכן בחיותי חותם בשמוך הלעיר פלו' . והחכם שחבר אותי ודכני לכף חובה ולא רלה להיות אוכל פירות בעה"ז והקרן קיימת לו לע"ה ה' לא ידיכהו לכף חובה אם יתחרט על חטאו ויעוב בתשובה וע"ת הכני אומר בקוף דברי שאיני רולה לחת מקום

לין דיני קנסות כל שכן כשיעלו בני מולה לארץ ישראל שיגע לכל
ליך שכל חכמי הדור יקיימו באותה שמיכה . ואולי מה שעשה כתב הרב
והדבר לריך הכרע זה דבר אחד שאיפשר לי לומר . לו שאומר שהמעשה שחזר
סרב בזקנותו מהה שכתב בילדותו בפירוש המשנה הגם שבודה שכראל כן מדברי
חכמינו ז"ל ומשנני הפסוקים לפי שלדעתו ז"ל קדר רוב אותם הדברי העתידים
כעלם מן הכל ואפילו מהם ז"ל וכמו שכתב בפרק י"ב מהלכות מלכים ולכן
כתב שהדבר לריך הכרע . ומי שיראה כל דברי הרב שם בפ' י"ח מאותם
ההלכות יראה בפירו' שאין דעתו בקדור אלו הדברים כפי הכרח מדברי רבותינו
ז"ל באות המקומות שכתבתי למעלה אלא קדור אח' שכראל בעיני חכמתו שהי' יותר
קרוב לשכל ובפר' מכח הסו' עובד' דבן כחיב' שחשב עליו ר"ע שהיה ומשיח כמבואר
בדבריו שם שהרי כתב בבירור כמה פעמים שמלך המשיח יבנה בית המקדש
ויקבץ כדחי ישראל . ואם לדעתו ז"ל בימות המשיח תקדש לבנין בית המקדש כל
שכן שתקדש להשבת הקופעים כיון שאין קופעים בלא מקדש והרי שחזר בו
הרב בכאן בבירור מכל מה שכתב בפירוש המשנה וכבר נעקרו דברי זה החכם
מכל וכל . ואחמי' עליו שעשה כל חכמתו כי רבה היא לפי מחשבתו היה לו
לזכור כל אלו הדברים ולשאת ולתת בהם לברר האמת . כל שכן בראותו דברי
הרשב"א ז"ל שהביאם הוא בעצמו בקונדרסו שכתב בפי' שכל מה שכתב הרמב"ם
לא היה אלא מן הסברא ובודאי לא כתבה הרשב"א אלא מכח הראיות שכתבתי
או אולי ראיות אחרות שהיו גלויות לפני חכמתו גם כן :

ומה שהוקיף עוד לספר בגנות כדרכו ואמר עלי שאני רב גדול לפי דעתי
ושהי' לי לאוש לדברי הרמב"ם כל רואי דברי בקונדרסי א' וב' וג' יעידון
יגידון שאינו כן כלל חס ושלום אלא שכמו תלמיד הרב זכרונו לברכה עם היותי
קטון ומתלמידי תלמידי תלמידיו אני נוסף ונותן בדבריו לברר מעיקרא מאי סבר
ולבסוף מאי סבר דודאי חזר בו בפסק במה שכתב והדבר לריך הכרע וכל מה
שאני כותב למדתי מדבריו ז"ל :

ועל דבר התואים שכ' על חכמי לפת תוב"ב שהם חכמים גדולים וכו' שקילא
עבותיה ושדיא אחורי דמעוס דסודו עתה בשמיכתו הודה על האמת כי
ביומים שעברו לנו הוא והם יודעים תואר מדותיו שהי' מתאר אותם בהם
ושמותיהם . וגם אחר כך כפי הכשמע לא הביא יד לשונו מבלע כבודם ומלאחר
אותם בתואים הראשונים ודומיהם :

עוד כתב ומתחלה התחיל והשחדל להעעות הסופר וכו' והורה היותו חס
לכבודי וכו' אח"ז כתב בתחלי המתמנה וכו' וח"ל לא כשתנה שמי וכו'
קוף דבר שח"ל לעולם השתדלתי וכו' רולה לומר שלא נחתלל שם שמים על
ידו בשום א' מהאותיות כדי שלא יעלו לשמים להתרעם עלי . עד כאן לשונו .
ליישא ביישא נוגע ליכ' הכא ובמקום שהיה לו לחכם להודות על האמת ולהביב
בחלכה גרס לשפוך דמי ולהלבין פניס בהזכירו אלו עוונות ראשונים . ואתם
כחכי יי' רבני הדור ראו האם היתי' זאת ביתיכם ואם ביתי רבותיכם הקדושים
ע"ה . ואם זו דרך הראשים או הרבנים הסמוכים ברכותם על פי' דברי התורה
אשר בתשבה וגמ' וספרי הפסק עדוכים . ואני ידעתי תשובת כבוד תורתכם
ובודאי שתאמרו אני ח"ו ח"ו והלא הדרך הזאת איכה ח"ו דרך בן ברית כלל אלא דרך
בעלי הדתות המחייפו' בויכוחם עם היודי שבשרותים עלמם המוכחים היותם
מולחים מעגילים על היודי העני ומוכיחים שאמר איזה דבור כנגד דתם
להחזיק מעעות ראיותם ומקרותם . זאת תהיה תשובת כ"ם כפי
הענולה על רוחי אבל לא ידעתי אם תלאו בזה ידי חובתכם
כל זמן שלא תעניבו אותו כלכם ותבדלו ממנו עלמכ' לא לכבודי ח"ו כי אם
לכבוד כל אותם שנמלאו באותה הלרה ושמו עלמם בקבנות רבות ובראו ולא
ראו בעובה עד שזכו להיות בעלי תשובה ורבים מהם נפטרו לחיי הע"ה . ואשוב
אל כוונתי בדברי תשובתי ואומ' כי אני לא אחבל בריתי ברית התורה להביב לזה
החכם על פי דרכו ובכל מה שבתב עלמו לא אכזב אותו אדרבה הייתי שמח
לכבוד התורה שיהיו כביס דבריו וילדק באמריו . גם לא אכחיש המובן מדבריו
בהבדלת אשמתי ולא אליל עלמי בדברתי לומר שאף אם שמו שמי בעוותי בשעת
תשובה אני לא שביתי ובוחן לב ופוקר כליות יודע כי תמיד אותו ירא'תי ואם
לא זכיתי לקדש שמו לבי יחיל בקרבי ומפני זעמו הגם שעדיין לא הייתי בר
עונשין בבית דינו . כלל מכל זה לא אומר ח"ו כי שקר התנלאותי ועוד כי
יוסף פשע על חטאתי אדרבי' אבבה יומי ולילי אוי לי אלילי ואודה עלי פשעי
ואומר ידעתי יי' רשעי ופשעי חדומי כי רבו למעלה ראש ומשורש פורה רוש
ואשמותי גדלו עד לשמים אבל בעתתי על רוב חסדיך ונשענתי על רוב רחמיך
וכשם שזכיתני לגאת מן ההשבה והנאתני אל העיר ההוללה בתוך השבה להיות
שוכם שם בכל יום הלבה עד היום שיש יותר מארבעים שנה כך חזכני להיות
בעל תשובה שלמה ומה גם עתה בהיותי עולב עלבון גדול אשר כזה על לא
חמס בכפי . ואתה אדון הסליחו' אלדי הרחמים ראה בדמעות אשר אלבו עיני
עתה באחכות . ויהיו בעיני בגזיך מוכחות לעת לאת נפשי ואולי תזכה בהן
לשוב למנוחות . כלל הדבר שאני לא אכחיש ולא אכביב לזה החכם על שום
דבר ומשם שכתב בב' הענינים הם' האמנם אתמה עליו אחיך זקן שכעותו אינו
מתביים לדבר שקרים גלויים לכל ובכרים ואומר שכתוב בקונדרסי דברים זרים
שאינם בעולם לא הם ולא כיולא בהם לא מהם ולא מהמהם . ראשונה בקש
למלות תואה לכתוב מה שכתי' בסוף דבריו ח"ל קוף דבר שח"ל וכו' עד הסוף
ולאו לגופיהו לחוד אחו אלא לדיוקא בכלסו מי וכתי' ח"ל והודה היותו חס
לכבודי עד שאמר שהיא"ד עלתה וכו' והדבר הזה לא בכתב ולא ברמה כלל שם
כי כל דברי באותו הענין אינם אלא עם רבני לפת ולא א"ז לזלזל בכבודם אלא
לרמוז לשם ולומ' שבינו שלדעתם הסופרים הסיא קיומת היה לשום לכבוד
אותה היא"ד שלא להסירה ומשם הסוא שמשוב אבל כיון שלא תשמו לכך ונעה
הסופר המעות הגדול הסוא ודאי שלא היה על מכס אלא שמן השמים מרקה

נגואה בפיו וסימנא מילתא היא שלא חוביל אותה שמיכה אלא לחקיא רב
בשמיכת חולה לארץ הכנונה גם עתה בין האשכנזים והלרפתים והאיטליטים
ולא להקיא רבי לדון דיני קנסו' בשמיכת ארץ ישראל :

עוד בקש למלות תואה לשבח עלמו ולספר בקדושתו ושלא בשתנה שמו וכו'
ואף הוא לדיוקא מי וכתי' ח"ל אחז"ל כתב בתנאי המתמנה שלו' שיהיה בקי
גדול וקדוש ליי' וכו' גם לפנים חזר להתרעם על זה לבקש עוד תואה לאויל
דבה עלי בדברי שקר וכמו שיבא שם בע"ה . והדבר הזה שקר משורקס כי לא
כתבתי אני הלריכות בקדושה כלל אם בהיותו עוקר הרים ומיני . והקונדרס שלי
שבידו מונה ילא מתחת ידי וכתוב בו זה הלשון ומי שיתמנה בעמי בזה קדוש
הוא ליי' ולריך להיות עוקר הרים ומיני : ואם יאמר שכבר כתבתי חיבת לריך
לחרת קודש ושהיא כמשכם לפנים זה שקר ולא יעלה על דעת כלל שאם כפי
אותו הפי' היה לי לסדר לשוני בזה החופן עוד לריך עם זה בקיאות גדול
מאד ולהיות המתמנה קדוש ליי' ועוקר הרים ומיני אבל כיון שכתבתי בראשונה
הלריכות בבקיאות ועוד חזרתי לכתי' ולריך להיות עוקר הרים ומיני בו"ו מורה
באותם שדקדקתי בהפך ממה שכתי' עלי ולא בא הלריכות אלא על הבקיאות
בהעתק קונדרסו שבא לידי ראיתי כשהעתיק לשוני לפנים שכתוב מי שיתמנה
וכו' בלא ואי"ו בתיבת ומי ואיני יודע אם הוא טעות סופר או שהוא עלמו עשה
כן בכוונה כדי לדבק הכל עם תיבת לריך הכתובה למעלה עוד לריך עם זה בקיאות
גדול מי שיתמנה והוא טעות כי בקונדרסי שבידי הוא כתו' בוא"ו וכל לשוני
מורה שלא בא הלריכות הכתו' למעלה ולגעה אלא על הבקיאות כי בודאי שהיא
איננו בקי כראוי למתמנה באותו המנוי ומהטעמים שכתבתי אם ואפי' עוקר הרים
איננו אלא הופך מעורם הרים כי פלפוליו ופירושיו אינם מיוקדים על אדני האמת
וכל מה שכתב באגרת זה יוכיח האמת שכשכתבתי קונדרסי הא' לא כיונתי
לבטול ממנו תואר עוקר הרים אלא תואר שיני וכמו שהוא מבואר בקדור דברי
כלם שם אדרבה כיונתי לספר בשבח מאד מה שכתבתי ובפרט החכם השלם
שברו לשם וכו' והגמול שהוא משלם אותי שהפך פי' דברי למלות תואה להיותו
עולב . אין זה כי אם רוע לב :

עוד כתב ועתה אבאר וכו' והיא להרוס הבנין המפואר וכו' אמת הדבר
שהבנין יהיה מפואר בשעתו אחרי המחכה ויזכה לדעתו בעתו אבל בעת
הוא פרץ כופל נבעה ומבעה גרמא בחקון וקחירה לרוב מפני התורה :

עוד כתי' לעשות לשם שם כהיום הזה שכן שבתו עלמם וכו' ואם האמת היה
כדבריהם וכולי שלפי דעתם אם יערער פחות שבתלמידים יהרס הבנין
עכ"ל גם בכאן הילך לשעתו לתפוס עיקר דברי הרב בפי' המשנה ולא חשש לאה שכתב
בפסק עם שהיה ראוי להיות בהפ' כמו בעשי' ביו' המעשי' במי שהפריזו על המדי' רבני
לפת כאשר כתבתי בקונדרסי הא' גם הבנה . שאלו היה תופס בכאן לעיקר
דברי הרב בפסק לא היה כותב מה שכתב אם יערער הפחות שבתלמידים
יהרס הבנין והשבח שכתי' שאנו משבחי' עלמנו וכו' לא בחזקנו ולא מעלמנו
לקחנו אותו כי הרב הסליך המשא על ראשנו על כרחנו אח"ז שזכינו להיות
יושבים בארץ הקדושה כ"כ בירושלם תוב"ב ואם השבח בעיניו הוא שבל א' מעתנו
נגואה בפיו וסימנא מילתא היא שלא חוביל אותה שמיכה אלא לחקיא רב
בשמיכת חולה לארץ הכנונה גם עתה בין האשכנזים והלרפתים והאיטליטים
ולא להקיא רבי לדון דיני קנסו' בשמיכת ארץ ישראל :

עוד בקש למלות תואה לשבח עלמו ולספר בקדושתו ושלא בשתנה שמו וכו'
ואף הוא לדיוקא מי וכתי' ח"ל אחז"ל כתב בתנאי המתמנה שלו' שיהיה בקי
גדול וקדוש ליי' וכו' גם לפנים חזר להתרעם על זה לבקש עוד תואה לאויל
דבה עלי בדברי שקר וכמו שיבא שם בע"ה . והדבר הזה שקר משורקס כי לא
כתבתי אני הלריכות בקדושה כלל אם בהיותו עוקר הרים ומיני . והקונדרס שלי
שבידו מונה ילא מתחת ידי וכתוב בו זה הלשון ומי שיתמנה בעמי בזה קדוש
הוא ליי' ולריך להיות עוקר הרים ומיני : ואם יאמר שכבר כתבתי חיבת לריך
לחרת קודש ושהיא כמשכם לפנים זה שקר ולא יעלה על דעת כלל שאם כפי
אותו הפי' היה לי לסדר לשוני בזה החופן עוד לריך עם זה בקיאות גדול
מאד ולהיות המתמנה קדוש ליי' ועוקר הרים ומיני אבל כיון שכתבתי בראשונה
הלריכות בבקיאות ועוד חזרתי לכתי' ולריך להיות עוקר הרים ומיני בו"ו מורה
באותם שדקדקתי בהפך ממה שכתי' עלי ולא בא הלריכות אלא על הבקיאות
בהעתק קונדרסו שבא לידי ראיתי כשהעתיק לשוני לפנים שכתוב מי שיתמנה
וכו' בלא ואי"ו בתיבת ומי ואיני יודע אם הוא טעות סופר או שהוא עלמו עשה
כן בכוונה כדי לדבק הכל עם תיבת לריך הכתובה למעלה עוד לריך עם זה בקיאות
גדול מי שיתמנה והוא טעות כי בקונדרסי שבידי הוא כתו' בוא"ו וכל לשוני
מורה שלא בא הלריכות הכתו' למעלה ולגעה אלא על הבקיאות כי בודאי שהיא
איננו בקי כראוי למתמנה באותו המנוי ומהטעמים שכתבתי אם ואפי' עוקר הרים
איננו אלא הופך מעורם הרים כי פלפוליו ופירושיו אינם מיוקדים על אדני האמת
וכל מה שכתב באגרת זה יוכיח האמת שכשכתבתי קונדרסי הא' לא כיונתי
לבטול ממנו תואר עוקר הרים אלא תואר שיני וכמו שהוא מבואר בקדור דברי
כלם שם אדרבה כיונתי לספר בשבח מאד מה שכתבתי ובפרט החכם השלם
שברו לשם וכו' והגמול שהוא משלם אותי שהפך פי' דברי למלות תואה להיותו
עולב . אין זה כי אם רוע לב :

עוד כתב ועתה אבאר וכו' והיא להרוס הבנין המפואר וכו' אמת הדבר
שהבנין יהיה מפואר בשעתו אחרי המחכה ויזכה לדעתו בעתו אבל בעת
הוא פרץ כופל נבעה ומבעה גרמא בחקון וקחירה לרוב מפני התורה :

עוד כתי' לעשות לשם שם כהיום הזה שכן שבתו עלמם וכו' ואם האמת היה
כדבריהם וכולי שלפי דעתם אם יערער פחות שבתלמידים יהרס הבנין
עכ"ל גם בכאן הילך לשעתו לתפוס עיקר דברי הרב בפי' המשנה ולא חשש לאה שכתב
בפסק עם שהיה ראוי להיות בהפ' כמו בעשי' ביו' המעשי' במי שהפריזו על המדי' רבני
לפת כאשר כתבתי בקונדרסי הא' גם הבנה . שאלו היה תופס בכאן לעיקר
דברי הרב בפסק לא היה כותב מה שכתב אם יערער הפחות שבתלמידים
יהרס הבנין והשבח שכתי' שאנו משבחי' עלמנו וכו' לא בחזקנו ולא מעלמנו
לקחנו אותו כי הרב הסליך המשא על ראשנו על כרחנו אח"ז שזכינו להיות
יושבים בארץ הקדושה כ"כ בירושלם תוב"ב ואם השבח בעיניו הוא שבל א' מעתנו
נגואה בפיו וסימנא מילתא היא שלא חוביל אותה שמיכה אלא לחקיא רב
בשמיכת חולה לארץ הכנונה גם עתה בין האשכנזים והלרפתים והאיטליטים
ולא להקיא רבי לדון דיני קנסו' בשמיכת ארץ ישראל :

עוד בקש למלות תואה לשבח עלמו ולספר בקדושתו ושלא בשתנה שמו וכו'
ואף הוא לדיוקא מי וכתי' ח"ל אחז"ל כתב בתנאי המתמנה שלו' שיהיה בקי
גדול וקדוש ליי' וכו' גם לפנים חזר להתרעם על זה לבקש עוד תואה לאויל
דבה עלי בדברי שקר וכמו שיבא שם בע"ה . והדבר הזה שקר משורקס כי לא
כתבתי אני הלריכות בקדושה כלל אם בהיותו עוקר הרים ומיני . והקונדרס שלי
שבידו מונה ילא מתחת ידי וכתוב בו זה הלשון ומי שיתמנה בעמי בזה קדוש
הוא ליי' ולריך להיות עוקר הרים ומיני : ואם יאמר שכבר כתבתי חיבת לריך
לחרת קודש ושהיא כמשכם לפנים זה שקר ולא יעלה על דעת כלל שאם כפי
אותו הפי' היה לי לסדר לשוני בזה החופן עוד לריך עם זה בקיאות גדול
מאד ולהיות המתמנה קדוש ליי' ועוקר הרים ומיני אבל כיון שכתבתי בראשונה
הלריכות בבקיאות ועוד חזרתי לכתי' ולריך להיות עוקר הרים ומיני בו"ו מורה
באותם שדקדקתי בהפך ממה שכתי' עלי ולא בא הלריכות אלא על הבקיאות
בהעתק קונדרסו שבא לידי ראיתי כשהעתיק לשוני לפנים שכתוב מי שיתמנה
וכו' בלא ואי"ו בתיבת ומי ואיני יודע אם הוא טעות סופר או שהוא עלמו עשה
כן בכוונה כדי לדבק הכל עם תיבת לריך הכתובה למעלה עוד לריך עם זה בקיאות
גדול מי שיתמנה והוא טעות כי בקונדרסי שבידי הוא כתו' בוא"ו וכל לשוני
מורה שלא בא הלריכות הכתו' למעלה ולגעה אלא על הבקיאות כי בודאי שהיא
איננו בקי כראוי למתמנה באותו המנוי ומהטעמים שכתבתי אם ואפי' עוקר הרים
איננו אלא הופך מעורם הרים כי פלפוליו ופירושיו אינם מיוקדים על אדני האמת
וכל מה שכתב באגרת זה יוכיח האמת שכשכתבתי קונדרסי הא' לא כיונתי
לבטול ממנו תואר עוקר הרים אלא תואר שיני וכמו שהוא מבואר בקדור דברי
כלם שם אדרבה כיונתי לספר בשבח מאד מה שכתבתי ובפרט החכם השלם
שברו לשם וכו' והגמול שהוא משלם אותי שהפך פי' דברי למלות תואה להיותו
עולב . אין זה כי אם רוע לב :

עוד כתב ועתה אבאר וכו' והיא להרוס הבנין המפואר וכו' אמת הדבר
שהבנין יהיה מפואר בשעתו אחרי המחכה ויזכה לדעתו בעתו אבל בעת
הוא פרץ כופל נבעה ומבעה גרמא בחקון וקחירה לרוב מפני התורה :

עוד כתי' לעשות לשם שם כהיום הזה שכן שבתו עלמם וכו' ואם האמת היה
כדבריהם וכולי שלפי דעתם אם יערער פחות שבתלמידים יהרס הבנין
עכ"ל גם בכאן הילך לשעתו לתפוס עיקר דברי הרב בפי' המשנה ולא חשש לאה שכתב
בפסק עם שהיה ראוי להיות בהפ' כמו בעשי' ביו' המעשי' במי שהפריזו על המדי' רבני
לפת כאשר כתבתי בקונדרסי הא' גם הבנה . שאלו היה תופס בכאן לעיקר
דברי הרב בפסק לא היה כותב מה שכתב אם יערער הפחות שבתלמידים
יהרס הבנין והשבח שכתי' שאנו משבחי' עלמנו וכו' לא בחזקנו ולא מעלמנו
לקחנו אותו כי הרב הסליך המשא על ראשנו על כרחנו אח"ז שזכינו להיות
יושבים בארץ הקדושה כ"כ בירושלם תוב"ב ואם השבח בעיניו הוא שבל א' מעתנו

מקשה

מקצת סבי כמי ומחצן אלא דעתי דאמינא אמא דבדהוהיכו לא יש רשעים שרולים כיב ומלטשים שיעשו שעבירה בפרסום אחר שהחרלה לא מעעם כלמטחם הוא אלא מעעם שהיחותם וכן דקדקתי שיעשו שעבירה בפרסום כי בודאי בשביל שהחרלה לא יוכנו עלמו מעשותה בסתר אחר כך אלא שלא יעשו אותה בפרסום ואם כן שהחרלה איכה דבר · ושקושי שהקשה עלי מדברי הרמב"ן איכה קושי כלל אפילו אם שהולדם שאוליא מדברי היתה אמתית כי מה ענין הענות לדברי עתי האדן דבכל דוכתא דמאמרי לעתי האדן הוא מקום דמסרכי פי' דומדמו מלחא למילחא ומקלי בדוכתי אחריתי אלו מקום דעבדי בזדון ·

עוד כתב ז"ל ועוד כתוב בב' המגלות וכו' ובעל המגלה הסכים אמר שכפי מה שהבין הוא מהרמב"ן וכו' ומי יתן ויודיע אותנו וכו' עד שהכריסו ראשם בין הריס גדולים · עד כאן לשונו מכאן תראה גם כן חכמת זה החכ' כי הדבר הענואל בפי' בדברי הרמב"ן אומר שלא ראה אותו בכרי שבתקיים בו בזה שכתוב שאמר כי הקוחד יעור פקחים כי שוחד מעלם הענוי ובולעות תאותו לאיותו קמוך הס שעורו אפילו עיני חוסיו החילוים . מה שכתבתי אני הוא שלדעת הרמב"ן כל היכא דאיכא ג' קמוכים אנו מחוייבים לקדם חדש' ולקבוע מועדות ע"פ הראיה חה כתבו מנואר כמה פעמים ובפרט במה שכתב קרוב לסוף הסימן ז"ל שהוא ע"ה ראה שיתבעלו המועדות מפני הפקד הקמוכה כמו שכתבעלו דיני קנסות וכל דבר שלריך מומחין ועמד ותקן החשבון וקדם ועבר בו חדשים ושנים עד שיבנה בית המקדש ולפי' הוא שבעלה הראיה אלכלו לפי שאין לנו בית דין הראוין לקבל העדות ולקדש על פיהם והוא מעותם של המיכים הקראים י"ש לא כדברי הרב . עד כאן לשונו · הרי מבואר בדבריו שכשיהיה לנו בית דין ראוי' לקבל הע"ות ולקדש על פיהם לא תהיה הראיה בעלה ואנו מחוייבים לקדש ולקבוע על פיה · והב"ד הראוים לקבל העדות ולקדש הם ג' קמוכים כאשר כתב הוא כמה פעמים אשר לפי זה יש לנו לומר שמה שכתב הרמב"ן שבלל תקן המועדות עד שיבא אליהו הוא מעעם שלדעתו א"א להעלא קמוכים עד לא שאין כח ביד כל חכמי א"י לסמוך שלא כדברי הרמב"ם וכי היכי שא"א להחזי' הסיכה לעכין המועדות עד שיבא מורה לדק ה"כ לעכין דיני קנסות דלדעתו כל ג' קמוכים קובעים מועדות כי היכי דדייני דיני קנסות וכי היכי דבעלה הקמיכי לעכין קביעת המועדות ע"פ הראייה וא"א להחזיה עד יבא מורה לדק ה"כ בעלה וא"א להחזיה לעכין דיני קנסות . ומה שהמה עוד עלי זה החכם ואמר הן לו יסי וכו' אין כל המערב קומכים אלא על הרמב"ם וכו' הס דברי תמו כי די לנו לסמוך על אותו המכחב בדברים שכבר יש חלוק בין הרמב"ן להרמב"ם לא שבכבים עלמנו לחדש ולעשות מעשה בדבר שהוא שלא כסברת הרמב"ן ז"ל ובפרט בדבר כזה :

עוד כתב ז"ל ועתה אבאר איך הבנין וכו' וכל שכן מסם והלאה · עד כאן לשונו בכאן פרסם זה החכם באותו הקבועה בעותו ומחשבתו העולם על רוחו שהוא כתב למעלה ולמעה כמה פעמים שסמיכתו זאת תהיה קבע לביאת המשיח מהרה וכפי מה שכתב בכאן ז"ל וכל שכן מסם והלאה · המורה לדק וכל בני דורו יהיו קמוכים ע"י זה החכם או ע"י הקמוכים על ידו או מכחו ולא ניחא ליה לחריה דמלכא משיחא למיחר עליה חכי והלילה ליולרו להכניע הרס ונשא ונבוה לשפל אנשים בעדכו ואפי' ע"פ מה שכתב הרב בחשבון דוקא ע"י סנהדרי גדולה יהיו קמוכים הוא וכל בני דורו · או הס יעשו מכין אחר לסמוך כל הראוי שבהם ·

עוד כתב ז"ל כתב בעל המגלה הב' וכו' אמר הכותב בכאן התחיל להתבבא וכו' עד כמו שהוא מפורסם · עד כאן לשונו · איכני כניא ולא בן כניא כי בוקר אחכי בדברי הרב שחדש הוראה ומה שכתב הוא ז"ל אני מביא · ועל פיהם דנתי לכף זכות אותם כראוי לכבוד תורתם ואותם שבא עדות עליהם שחזרו וקיימו הסמיכה לא היו כי אם שנים הנס שהם מהיותר זקנים וחסונים ולפי האמת לשתהיה הסמיכה קיימת מעעם רוב אפי' לפי דעתם היה לריך שכלם או רובם יחזרו ויקיימו אותה פעם שניה כי הראשונה היא בעלה כמו שבתבאר ועוד יתבאר · ועל אותם הנשים עלמם ושלשה אחרים מהחתומים יש לי בכאן מעשה בית דין אחר בחפץ שבשלא אלי מלפא שחזרו הם ובטלו הסמיכה חוץ כ"א מאלו הב' מעשה בית דין לא ידעתי וגם אינני חפץ לדעתו כי כפי אשר שמענו ממה שעבר שם בתחרוכה בין החכמים יצו' ולאיזו שבה לא נתקיימה הסמיכה על ידי כלם הס דברים שהשתיקה בהם יותר יפה מהדבור וגם הבלתי ידועה יותר יפה מהידיעה וכל כוכתי איכה אלא לקיים מה שכתבתי שלריך הסכמת כלנו ותורת אמת היתה בפי כמבואר בדברי הרב · **עוד** כתב וגם הוא עלמו כתרעם וכו' עד כה"ר יוסף קאלו עכ"ל · אמת הדבר שנתרעמתי להחכם כה"ר יוסף עלמו שחתום באותו המעשה בית דין על קדוחו כי לא בא בדרך כבוד כראוי לו ולחכמים החתומים בו כמבואר לכל מי שיראה אותו ושי' להשללמוד ודרכי מלך הכבוד יתי שחולק מכבודו לב"ו ואי' זהו מכובד המכבד את הבריות וכל זה בדרך אהבה ואמונה ולא לכבודי ח"ו אלא לכבוד כל חכמי העיר הקדושה הזאת חוב"ב כי על כלם היה קדוד המעשה בית דין הנזכר אבל לא ידעתי למה כתבו זה החכם בכאן אם לא לפרסם מוניו ולבלותם ולא יתן מקום לאחרים להסתירם חה שהכתב הזה לא היה הוא ראוה אותו אלא שהכריח להחכם המכ' שיראהו לו כאשר ידע שלחתי לו כתב כפי הנשמע . ודברים כאלו הס מוס גדול בהדיעו שבאנשים כל שכן באים כמוהו שהוא מוס ופגם גדול בכבודו :

עוד כתב ז"ל אחר שהתחיל לשבח עלמו וכו' עד כפיסי עובא כדמוי דוקא עכ"ל . כבר כתב בזה למעלה והשבתי עליו וכעת אומר כי לא ידעתי מאין לו לעשות הדיוק בדברי מן הקלה אל הקלה כמה שכתב ומחילא משמע וכו' אני דברתי בכמות שאנו מעמים בערכם אבל באיכות לא דברתי דבר ודריוק הוא אבל באיכות כלנו שוים ראלם לומר שכל אחד ממם הוא בכל אחד ממם והדבר הזה אין בו שבח נוסף לשבחים שחסרים עליו שלא לאמרו בקול רם והם עלמם יודו בכך . עוד כתב ז"ל וגם גמם להם לייסר אותם שבעבד מהם דרך ארץ עד כאן וכן לעמה אחר פעם ופעמים מל זה כמו שכיבור לאלין בעדים וקטיבור עלי . ואמת הדבר שאני כתבתי עליהם אחר בקצת המחילה ומכבוד תורתם שכמו בזה מדרך המוסר אבל אם היה מעיב לראות דבריהם שכתבו בכתבם היה ראוה שאין עלי הפיסה בכך אדרבה כתבתי בדרך מוסר בערך מה שהייתי יכול להפות עליהם ומוסב הייתי להסתירו לעולם לכבוד תורתם כי הם רבים אבל עתה להגיל עלמי מהפיקות זה החכם בכאן ולפיכם הריני מוכרח לגלות הדבר והאמת הוא על ראש אותו שבדרו לראש . וזה שהמעיב לעיין בכתבם יראה שלא לבד בא מקודר בשמם אלא בשם כל בני אחר' הקדוש' ובפרט בשמו יוסלם ה"ל ויביאהו אל המקום הזה' בחר בו ואל הע' הקדוש' אשר בקר' שמו עליה ויתן לנו יחד במקום קדשו המקום אשר בחר בו הוא לפת . והעיר הקדוש' וכל השאר הוא על ירושלם . גם לעמה חזרו לכתוב וז"ל אחכמו לעירי הלאן אשר על אדמת הקדש . הרי שכתבו דבריה בשסכל היושבי' באדמ' הקדש ועל דבריה' אלו מחמו קדי' שידעו אחכמו כלל בעכין והרי תחמו תעולה ואותו הסעור היא עקול אליבא דכולי עלמא דכתיב אשרה' דדייני בלי חחיימה איכא פלוגתא בין אמוראי ופוסקי בתראי אבל אחמיה' ליבי' פלוגתא כלל הרי שהקהתי כל זה לכבודם . אמנם שבא הרמה עליו קלא בחיבת והיוסר הנוסף שם דהוא מקבל תעולה מכל מקום הוא והס לא שמו לבם לדמה הזה · ואם כן אין עלי הפיסה בכלל מהלל שהפס עלי החכם הזה אדרבה היה ראוי לו ולהס להחזיק לי טובה ולפיכם יבא עוד ב"ה מקום אחר שאני לריך בו יותר ויותר לדברי אלו ומכאן יש לי הסונה עוד למה שהפס עלי למעלה וכתב שהחחלתי להתבבא שקיים והרי קדוד כתבם זה מורה שהדין עתי במה שכתבתי שאם לא כן אין הים לסם לקדר כתבם בשם כלנו מלבד שהדין נותן ככה כאשר בא בפי' בדברי הרב וכמבואר .

עוד כתב ז"ל והאמת שאם היתה מחשבתו וכו' אבל איני יודע וכו' עד וכל שכן הרב של חבריו עכ"ל · כל זה הוא אי זה לטון הרע ובאמת שאיני מבין ממנו כלל כלל ולכן לא אוכל להשיב על דבריו · עוד כתב ועתה אביא לו וכו' שידעו שאין לריך לא מעמר וכו' שכן כתב הרב אם יסכימו ובאיר בשבה וכו' עד אלא גלוי מילתא בעלמ' עכ"ל · מי שהו' ותומו אמת יתבבא שמו רולה לפרסם האמת מפי הזולת עלמו רלוני שנותן בלבו שיבא ראיה כבגדו שמלבין הרב שבח' שלריך שיסכימו כל החכמי' ומשבה הוסיף והתלמידים חת יהיה בדור שבלו זכאי כמ"ש שם ז"ל חת יהיה בלי ספק כשיכין הבורא לבות בני אדם והרבה זכותם והשוקתם ותבדל תומתם וכו' מה שלשו' בעלמו רולה הוא ללמוד שאין לריך אלא גלוי מילתא בעלמ' ואפי' בדור אשר כזה שהו' וכל חכמי לפת יודעים זכותו או חיובו בהווה ובעבר כפי חקירתם מסכים רבות אין זה אלא כמו שכתבתי שמן שמי' נלחמו כבגדו לפרסם האמת · ולפי סוף דבריו שהקוד' והרב מעובה אם קהל כפר כנא בעלמ שדיין שביבים היו זריזים וקודמי' היו מעובים מן הכל וכלנו הייבו חייבי' לשמוע בקולם גם הם גם אחכמו ·

עוד כתב ז"ל אלא שהשבו חכמי לפת שהיו שולחים לו דורון גדול וכו' כיון שבנין בית הבקדש חלוי בזה וכו' וא"ח שהיה להם לחשוב וכו' מי יעלם על דעתו וכו' עד בתופים ובעמולות עכ"ל קרוב לזה הלשון כתב למעל' בחחל' דבריו גם למעה פעם ופעמים ומוסב הייתי שלא להשיב עליו עד עתה בא דברו שכתב לפנים בחפיסתו על דברי שכתבתי בקונדרסי הא' ז"ל וגם בזה ספריתו על המדה רבני לפת וכו' עד למעות ראש ישיבה בפרסום ובנסתר והמשך הזמן גם בשיא ע"כ והוא חפס עלי בזה וכתב שמחמת קנאה וסבאה כתבתי כן כי מתשובתי שם תתבאר שקרות מחכתו זאת ולכן חשבתי להמתין עד לשם אבל לא יכולתי להתאפק ועלור בעלין מי יוכל ואומר שאוי לו ואוי לנפשו שתמיד הוא מוליא דבה ומעה הדברים לכף חובה · ולריך אני לחקור על מה כתבו עלי שם אם בשביל שהולאתי לעם עליו בזה שכתבתי שכוכתו להיות בשיא ושלפי האמת אינו כן ולעולם לא עלה על דעתו אלא שלבבה קנאה וסבאה פחדתי אני על כך זה שקר שאם כן הוא למה המכותו לראש ישיבה כמו שכתוב במסכ' ודי היה להם לסמכו לבית דין לדון דיני קנסות וכל הדברים שדיבם בב' וגם היה ראוי להם לסמוך ג' אחרים עמו · וכמו שהתרכתי ופירשתי שם · כ"ם שבקונדרסי זה הוא אומר לנו דברים כמה פעמים כי' מהם בפי' שזו היתה דעתו ומחלה וברוך השם שכתן בי דעת להביר כוכתו שכיון שהוא אומר שבסמיכתו זאת תלוי בין בית המקדש וביאת המשיח לקיים מאמר הנביא ואשיבה שופטיך וכו' ודאי שכוכתו לכשיאות וחזרת הסנהדרין על ידו כי הסמיכה לדון דיני קנסות והדברים הנלוים בב' איכה מועילה כלל לקבע ביאת המשיח ולאחר בין בית המקדש כי לא על הסופרים בדיני קנסות לב"ד ייעד הנביא : ואם חלוכתו עלי במה שסוקש' לי בזה שאעפ"י שיהיה כן ר"ל שהוא יהיה כמיא ויחזרו הסנהדרין על ידו מה בכך אלא שכתבתי כן מחמת קנאה וסבאה · גם על כך עתיד הוא ליתן את הדין שהדברים המבואלים במקומם שם כאמרים לשם שמים ומעעם הדין והוא מעה אותם אותם לבד אחר חת שם בסמוך כתבתי ולפני' יתבאר מאי כפקא לן מיכה ומה הפסד יש בכך ופירשתי הדבר שם לפני' באוכך שאם מנה סנהדרין ונשיא הרי אנו לריכין לקדש חדשים ולקבוע מועדו' על פי הראיה ועל פי סנות העבור הכתובו' בתלמוד לדעת הרמב"ם בפירוש ומפני שהיה לו לרב דבר הסמיכה באותו האופן בספק קלא לסבה שאי' לו הכרע ברור כתב בפירי ב"ד שאין כח ביד כל החכמים כי אם לסמוך לדיני קנסות דבחא לא כפיק לן חכבה כולי אלי כמו בקביעת המועדות גם דדיני קנסי' בעלים מכל וכל ולאחר להסתדל בחזרתם אפילו ע"י ספק מה שאי' כן בעכין המועדי' דהרי הם מתוקני' ע"י ר' שלל ומועדי ד' מקרא ואין לנו להכרים עלמנו בשום ספק לסבתם

וכמו שהאריכתי שם • הרי שלא היה לו שום שבה לכתוב עלי שם מה שכתב עוד מנוחי על פי כל זה איך נאמר דברי זה החכם בקונדרסיו מבולבלים שבזה הקונדרס כתב כמה פעמים שנכון בית המקדש ובית המים תלויים בקמיכתו זאת דמשמע דדעתו היא לקרבם גם בחגרי הקמיכה כתב כן בפיר׳ ח״ל והחל יודע שכל כונתו לא היתה וכו׳ עד הקוף והכריח זה ממ״ש הבבא ואשיבה שופטיך וכו׳ דמשמע דכל המהדלותו להשיבם והבה שם בחגרת עלמה בתוך ג׳ שנין קודם זה שהר דבריו אלה שכתב׳ שקרה לו כמו שקרה לר׳ יהודה ב״ג וכו׳ ולכן סמך ד׳ זקנים בברא׳ מה שכל כונתו לא היתה אלא להחזיר המציכה לגבד וכן כתבו עוד מפי׳ למעלה בחגרת עלמה שאין כונתו כי אם על המציכה לגבד ושאין לנו לקדש חדשים ולקבוע מועדות בשום פנים ע״פ הראיה והביא ראיה מדברי הרמב״ם שכתב בפ״ה מהלכותיו ח״ל כל מה שאמרנו מקבינו׳ וכו׳ אין עושין אותו אלא שבחדרי׳ שבא״י גם בזה הקונדרס כתי׳ כן בפי׳ ח״ל אמנם בענין עבור המנים וכו׳ עד וכלם פה א׳ דחו הענין • גם לפנים בקוף הקונדר׳ כתב בפי׳ שאין כונתו אלא למנות ב״ד של ג׳ שמונים שכן כתב ח״ל ואם היה בדעתו שלא לקבוע וכו׳ למה לא קרא אותו הפ׳ של הרמב״ם וז״ל ב״ד של ג׳ וכו׳ ועתה יראו הרואים איך דבריו מבולבלים ומתכתו שקרית מבטיח ואינו עושה שאין בה כדי לחבוש אפי׳ מיאוס היותר קטן שבעולם כ״ש כתב גדול מאד אדרבה מתכתו היא שבה להוקיף מכאוב על מכאובי דמאחר דאיכא שמונים לדעתו ואין כח בהם למנות כמי׳ וקבהדרי׳ הרי הכאב כפול ומכופל • גם מכאן יראה עוד בלבול דבריו במה שכתב למעלה שמוך לזה ועתה אמיב וכו׳ שאין לריך לא מעמד ולא משא ומתן וכו׳ שמביא ראיה לשמיכה ג׳ ממה שכתב הרב בפי׳ המשנה לענין חזרת הסנהדרין ואם יאמר דראייתו היא מדרך כ״ש לאו מילתא היא ומהעעם שהוא כתב דלקרב ביאת המים ולמהר בנין בית המקדש היה אפשר לו לומר דבגלוי בעלמא שני מכח התעוררותם לעבודת שמים וע״פ דרכו לא למנות שמונים לדון דיני קנסות דלא שליך לן מיניהו ההיא הכאה כלל וכמבואר • עוד כתב וז״ל ואחי מצביע לכל מי שיבא לידי קונדרסי זה וכו׳ אמשל לך משל וכו׳ עד וינגלו דעתם שרולים בזה עכ״ל • כבר כתבתי שהדברים שכותב זה החכם בקונדרסו זה א״א שכתבם אלא בהשגחת המשגיח ית׳ שמו שרולה לפרסם האמת שאם לא כן לא היה כותבם בשום פנים ואני לא אחריך בביטול דבריו אלי׳ שכתב בכאן שביטולם הוא מבואר והמשל שהביא הוא בודאי משל ומשל ובפי׳ המומעים לא לבד בפי׳ החכמים אלא אפי׳ בפי׳ התלמידים הקטנים שביבנו שאחרי שהורגלו ללמוד פ״א ממשנה בכל שבת בב״ה ולמדו מק׳ שבת ידעו שכל דבריו שכת׳ בכאן אם בעלים מכח ההיא מתני׳ דתנן התם ואלו מן ההלכו׳ וכו׳ מתנו ורבו ב״ש על ב״ה וכו׳ ועפ״י מה שפי׳ הרמב״ם שם והיא מהירושלמי שבי״ח דבר הקיימו כולם ובי״ח אחרים אלקו בית שמאי ובית הלל ומתנו ורבו בית שמאי על בית הלל וקבעו הלכה כדברי הרבים ובי״ח אחרים אלקו ולא עמדו למתן ואפי׳ אליבא דשלמוד דידן וכפי מה שפרש״י שלא יש ג׳ פ׳ י״ח כי אם ח״י דבר שנזרו אם שאלקו בהם ב״ש וב״ה שב״ה לא היו מקיימין בגזרתן ולפי שרבו ב״ש על ב״ה גזרו אותם וכלם הם בענין מלוה ומנדר מילתא ועוד שהיו לאסור את המותר ואי לאו דרבו ב״ש לא היו גוזרים אותם ב״ש בדבר שהוא להתיר את האסור ושלא לומר שלדון דיני קנסות אם איכם שמונים כמעט יש בו איסור שמקיימי׳ לקחת ממון שלא כדין שלריך שיקיימו הרוב ולדעת הרמב״ם ז״ל שכתב כל לריך שיקיימו הכל או לפחות הרוב ומתוך הכל אם אלת כל שכתב לאו דוקא הרי שדברי החכם בעלים אפי׳ לתלמידים • כל שכן שהם בעלים למי שראה שם בגמרא כמה פעמים גם במקומות אחרים שאומר אתו איכא ונזור ולא קבילו מינייהו ואתו תלמידיהו ונזור וקבילו מיניהו • גם מפורסם בעולם עוד למי שראה דברי הר׳ ביהקדמ׳ פי׳ המשנ׳ וז״ל והח״ד אם הגזרות שהקנו אם איכם והסקיימו לעשו׳ שיינ לתורה וכו׳ עד הסוף כי לא ראיתי להעתיק לשונו ז״ל שהספר ג׳ ד הכל • ודבריו לקוחים שם ממה שכתב במקומות בתלמוד ובפרט בע״ז • עוד מפורסם בעולם למי שראה דברי הירוש׳ וכתבוהו הפוסקי׳ בכמה מקומות והוא שאמרו שם תלמידי ב״ש עמדו לאם מלמעה והיו הורגים בתלמידי ב״ה • תכף שמה מהם עלו והשאר עמדו עליהם בחרבות ורמחים • ומה אני לריך להרבות ראיות הרי הרמב״ם ז״ל כתבו בפסק בפי׳ בה׳ ממרים פ״ח ח״ל ודברים שלומדים מן הדין אם הסקיימו עליהם ב״ד הגדול כולן הרי הסקיימו ואם נחלקו בהן הולכים אחר הרוב ומוליאין הדין אחר רבים . וכן הגזרות שהקנו והמנהגו׳ אם ראו מקלתן שראוי לגזור גזרה או לתקן תקנה או שיבאו העם המנהג הזה וראו מקלתן שאין ראוי לגזור גזרה זו ולא לתקן תקנ׳ זו ולא להביא מנהג זה כושאין וכותבין אלו כנגד אלו והולכין אחר רובן ומוליאין הדבר אחר הרבים עד כאן לשונו : הנה שכתב הרב בכל אלו הדברים שיש לנו ליבך אחר הרוב . ובתנאי שיהיה אותו הרוב מתוך משא ומתן של הכל כמו שכתב כושאין וכותבין אלו כנגד אלו . ובנדון דידן שכתב אלא כל הוא מעע׳ החלוקי׳ שכתבתי או מאי זה טעם אחר גלוי לפני חכמתו . ואם אלא כל לאו דוקא לפחות לריך שיהא הרוב ומתוך הכל ככתוב כמה פעמים . הרי שדברי החכם בעלים מכל וכל ומכמה מקומות . ולא די שלא ראה בעולם אלא שהשביע לכל מי שיבא לידו קונדרסו שידקדק בזאת התשובה . אין זה כי אם בהשגחת המשגיח עליו לדעה ולא לטובה •

עוד כתב וז״ל כל שכן בנדון שלפניכו שהוא דבר שמקרו עלמן ונופן הראשונים כדי לעשותה וכו׳ עד בגלוי דעת בלבד עכ״ל . קרוב לזה כתב למעלה ושם כתבתי שזה החכם חושב דמייתי קייעתיה ולא היא אלא תיובתא שאותן שמקרו עלמן לעשותה היו שמונים והיו יכולין לעשותה כפי הדין אבל אחר שנתבטלה אין בה מ׳ שעשה מעשה להחזירה להיות שאינה כפי הדין לדעתם .

עוד כתב וכל החשבון שלפי דעתם הם חושבי׳ כבר ראה אותם הרמב״ם ולא הבם לשם עד כאן לשונו • זה החכם מרבה דברים ואינו יודע ולא ראה

מה שכתב שרבי החשבון שהשבתי אני שיש מב׳ לדרים • אחי מלך דנבי הרוב שלא נמצאת בהם החכמה אלריכה לשמוכים וכפי מה שכתב הרמב״ם . שב׳ מלך מה שכתב הרמב״ן ז״ל שכבים ג׳ שמוכין קדום חדשים וקביעות שעבודת הוא ע״פ הראיה וכל זה מבואר בשוף קונדרסי באורך • ואי״כ איך אמר שראה הרמב״ם החשבון שהשבתו ולא הבם מה • כי החשבון הא׳ מדבריו לעדו אותו • והחשבון הבני הוא ממה שהלך עליו הרמב״ן ואיך יאמר הוא ממנו וגם גם כל הפלפול שעשה בשאר בב״ש עוד ״ל שאפי׳ לפי הטעם וכו׳ והוא שאפי׳ המולקים מקיימים וכו׳ ולזה הריכוח וכו׳ עד פירוש לשונו • כל זה הפלפול הוא בטל ושקר וכזב ואין לרי׳ להאריך בו וכבר כתבתי בזה למעלה • גם בדרך זה מתורץ מה שהביא ראיה מהרב״ש ז״ל שגם שיהיה המומה כדעתו שלדעת הרב״ש יכולי׳ גם כן חכמי ח״י לשמוך או לפחות שהבין מדברי הרמב״ם שיכולין לשמוך זהו כשימלאו ראיות להיות שמוכים כאשר כתבתי המומכם כראי׳ בפי׳ שדברי הרב״ש ז״ל עפי הוו חיובתיה של החכם מקיימים בתלמה מילי • חד • שהוא כותב בקונדרסיו דמאי דכתב הרמב״ם בראין הדברי׳ וכו׳ שהוא מכח טעמים חזקים והם אותם שכתב בפי׳ המשנה וכן כתב בפי׳ לפנים וזה אותי שם על שהשהדלתי לתת טעם לרב למאי דכתב בילדותו ולמה שחזר בזקנותו ח״ל שם ובודאי שאם היה טעמו של הרב בילדותו וכו׳ כבר כתבו בפי׳ המשנה טעמים ככוכים ואמתיים וכו׳ במה שכתב בפי׳ המשנה וכו׳ עד ואפילו המשיח ואליהו • הרי שלדעתו מה שכתב הרב בפסק הוא מכח טעמים חזקים • והרב״ש כתב שהרמב״ם כתב כן מהסברא לבד • ועוד על מה שכתב בקונדרסו והו׳ עיקר חדושו בפי׳ דברי הרמב״ם בש״ס והדבר לריך הכרע ש״ל אחר לעיקר הדין והוא שמיכת חכמי ח״י אלא למה שכתב לגב ואם יש בפסק אם יפסיק שמוך ח׳ ושכים שאיכם שמוכים עמו וכו׳ גם על זה חולק הרב״ש בפי׳ כפי הבראה מלשונו ז״ל • ואחי לא ראיתי דברי הרב״ש כשהשבתי על דברי האחרת בקונדרסי הבני כי לא היה בידי הספר לא : אמנם אח״כ בא לידי וראיתי כי זה החכם בהעתיקו לשון הרב״ש באחרת גרע והוסיף ודרש לרלונו ולכן אוכרחתי להעתיק כל דבריו אות באות ח״ל בב״ק פ׳ שור שבבא ד׳ ה׳ עלה דהחיה דקאמר׳ הוא גברא דבקע לחברים וכו׳ • אלא לורי תכן או אלא מדיבה תכן • כתב רש״י שזה היה חופש משלו וכו׳ ואחי המה היאך ליפשר וכו׳ ומקשה עלי׳ מסוגית הגמרא וכתב לבסוף אלא כגון דאמר להו אחמכוה לי לדיבא למיסק לארץ ישראל : אלא שאני המה דבזמנין לא היה שמוך בארץ שאלו היה שמוך אף בחולה לארץ ניי יבנו שאין הדבר אלא בזמנינו מדכתיב אלקי׳ אלא שראיתי לרמב״ם ז״ל שכת׳ מן הסברא שאלו הסכימו כל חכמי ח״י לשיוך שומכין ואף על פי שאינו שוכך אלא שמוך ה״מ יחיד שמוך עם שכים שאיכם שמוכים או אפילו אלשתם שמוכים אבל אם הסכימו לכך כל חכמי ח״י הרשו׳ בידן לשמוך • ואף על פי שיש לעיין בזה ממ״ש בפ״ק דע״ז וכן בסנהדרין בדם שבור אותו אחים לעוב שאלמלא הוא בטלו דיני קנסות מישראל דאלמא אלמלא שמוך הוא אותם לא היה באיפשר לשמוך מפני שלא היו שם שמוכים לשמוך עד כאן לשונו • הרי שהוקיף בלשון הרב״ש כל מה שכתב מוחש כן אמתי מסמתי ליה עד דייני׳ דיני קנסות בחולה לארץ • ואף על גב דלא כפקא לן מידי לענין אלי דיבא בהוא תוספת לענין אלי ד״יבא כפקא טובא דלא ידענא היאך ילף מהתיא דרב״ל דפ״ק דסנהדרין אין שמיכה בחולה לארץ ומאלי דבעי עלה מאי אין שמיכה וכו׳ והא תכן וכו׳ דבזמן דאינ׳ שמוכים בארץ דכין דיני קנסות בח״ל אף על גב דלא כשמכו בארץ אותם הדיינין אלא דהוו מומחין דהא פי׳ דמתני׳ דסנהדרי׳ כוהגת בארץ ובח״ל רולה לומר שהסנהדרי׳ שבשמכו בארץ יכולין לדון ח״ל כמבואר בדוכתא בפסק דמכו׳ וכן כת׳ הרמב״ם בביאור בפי׳ המשנה ובפסק • וזה הייתי מאריך הרבה בכבודו אלא שדברי הרב״ש לל״ע ולא ידעתי מאין לו ז״ל מה שכתב • כלל הדבר שכפי הבי׳ לא לדק בראייתו זאת שהוקיף הוא מדעתו על דברי הרב״ש . גם גרע מלשונו ז״ל כל מה שכתב אע״פ שאין שומך אלא שמוך וכו׳ עד הרשות בידו לשמוך • וזה כי׳ שבכוכה לא כתבו שהרי הוא כנגד פירושו שכתב בו הדבר לרי׳ הבבע שהרי בראה מבואר מלשונו זה של הרב״ש שהבין בדברי הרמב״ם ששמוך ח׳ עם ג׳ שאינם שמוכים הרי הו׳ כאלו היו שלשתן שמוכין ואם כן מה שכת׳ הרב והדבר לריך הבבע בהכרח שאחר לדעתו של הרב״ש לעיקר הדין והוא אם יכולין חכמי ח״י לשמוך כי גם בעיני הרב״ש יש שפק אלא כדברי זה החכם • הרי ג׳ דברים בנגדו • עוד יש דבר ג׳ והוא שהרמב״ם השמדל לתרץ הקושי׳ שהיא מרי יהודים ב״ב • והרב״ש לא חשש להביא אותו התירוץ גם לא תירוץ אחר כי׳ דיש לו שפק גדול אם כוכל לעשות מעשה כדברי הרמב״ם ז״ל • ומה שכראה מדעתו יותר דלא כוכל ∴ : עוד כתב וז״ל ועוד אני אומר שגם הרי״ף מודה בזה וכו׳ עד מעמי׳ מדבריו בב״ד של שמוכים כושבין בזמן הזה בא״י עכ״ל • גם זה מהשמעיות אלו דלאו דוקא דלא מעמי׳ הכי מה שכת׳ הרי״ף אלא אדרב׳ יש לדייק ממה שהשמיע דלא ס״ל הכי כלל • ולא הייתי לריך להביא ראיה על כך ודי לנו שהדותה דבדברי רבנו הרמב״ם והרב״ש ז״ל אשר היה קובר בן הרמב״ם בדברי הרי״ף על מה כתב כראין לי הדברים וכו׳ וכטל עמרה לעלמו היה ראוי לו לתת כבוד לרבו ולומ׳ שמעמה שכתב למדו הוא ז״ל • גם הרב״ש לא ייחס הדברים כלל אלא להרמב״ם מוכח בפי׳ דלדעתם הוי מעמתה מאן דיימר דהכי ס״ל הרי״ף • ועכ״ז ראיתי עוד לבאר מה שכתבתי דלאו דוק׳ דלא מעמי׳ הכי אלא אדרבה והוא בזה האופן • דלא מעמי׳ הכי מה שכתב הוא מבואר דהוא לא כתב הכי אלא לענין רשות ר״ג שהוא לבאר דיבין ונא לדיבי קנסות כי זה נוהג בכל זמן והוא עיקר מימרא דרב ושמואל הא מאן דאמר וכו׳ ליבקום רשותא מבי ריש גלותא אלא שהאריכו ופירשו עוד דאיכא דוכתא דלאו דוקא ריש גלותא אלא אפילו ישוב הבשיא מוציל דלא ליבלם והוא ומסבר להתם • והרי״ף כל כונתו לא היתה אלא להודיענו דרשות ר״ג מוציל מהכי להבא

ומסבא

ומסכת להתם שזה כותב בכל זמן והביא כל המימרי שכך דרכו בכל מקום ובגדולה מה מלי בדבריו ז"ל שמביא המימרא כלם לענ"ד דלדוכתה לא מילטריכא כלל אלא למילף מינה בדוכתא אחריתי . והדבר ארוך ואין כאן מקומו הכי שמעה שכתב הרי"ף לא משמע דס"ל מלי דכתב המחבר הזה ושם לדקדק אדרבה ממה שהשמיע הרי"ף הוא מבואר שא"כ הוא שלדעת הרי"ף כותבת עתה השמיני ומש"ה עייתי מימריהו דרב ושמואל כדכתב זה המחבר אם כן למה לא הביא הרי"ף היא דא"ל רב אחא בידא ממש סמכין ליה או בשמא וא"ל בשמא קרי' לי' ר' וכו' וכן דין אין סמיכה בא"ל כפי הפי' האמתי שפירשו דלא סמכי' בא"ל ודיבים רבים דומים בענין . ואם היה לו לזה החבר אחה בקיאות היה יכול להביא ראיה יותר חזקה ע"פ דרכו ממה שהביא הרי"ף מהני' דתנן באותו הפר' עבו' החדש בב' עבור הסכה בב' וכו' דמשמע שאיפשר למהני סמיכים השמא ואיפשר לקדש ע"פ הראיה דאי לא אמאי איתיים ואפילו ע"פ מה שכתב הוא דא"א לקדש ע"פ הראיה עד ש"ב ב"ד הגדול מביא דימו של ר' אלא הבשיל כתבו הרי"ף אם באולי יהיה בית דין גדול מאותו הב"ד . הרי זו כי' ראיה שסובר הרי"ף מה שכתב זה החבר אבל זה א"א מכח מה שכתבתי דלא אייתי דיני סמיכה ומאי דאייתי הביא מהני' איפשי' לימי' דכיון דאייתי הריש אלא עבות בב' אייתיים כלא דבר דרכו ממקומות רבים : או איפשי' לומר דבר אחר והוא יותר נכון שבאמת כיון להודיענו מה שכתב הרמב"ם בפ' מכין המלות שגם בחשבון העבור שבידינו לריך שבני א"י יעבור השנה ויקבעו ר"ח ומועדות בכל שנה ושנה ואם א"ו תמתה אותות אומת זולת ישראל מא"י שלריך בית דין שיהיו סמוכים עומדים בארץ או לפחות שיהיו סמוכי' בארץ אעפ"י שיעמדו ח"ל ואם לאו אין קבישותם של בני ח"ל מועילה כלום והרי הו' כאלו מתבטלו המועדות ח"ו ולמדנו זה כתב הרי"ף אותה המשנה . ואף על פי שהביא כל המשנה רשב"ג אומר בב' מתחילין וכו' דהלכתא כותיה ובענין העבור שלנו אינו לריך כי אם ג' אפילו לדעת הרמב"ם לא קשה מידי דהתם איכ' קבועה שנת העבור לעולם והי' להם עבעות לעבר ושלא לעבר עש"ה מתחילי' בב' ומשאי' ומוחנין בה' ונומרין בז' כי היו לריכים לשאת ולתת בכך . אומנם בקדר העבור שבידינו שנת העבור קבועה ולא יש מקום לספק כלל בה כדי שילטרך משא ומתן . עוד כתב ח"ל ומה שכתב שלרי' משא ומתן וכו' גם בזה רלה להבחיל המפורסמות וכו' והכל הביא השליח בידו וכו' סוף דבר שהשליח הביא עמו כל הספקות וכו' עד וכעדפי לו הסעה עכ"ל . לא על חכם מבקש החכ' מעלו' הסמיכה והכשילות אלא שלדעתו הוא ראוי לכך ואפי' למעלה גדולה מהן כגון מסיח לו גדול ממנו דהמסיח ח"ל עליו מעעמת דקלא והריחו וכו' דאיהו מורה ודאין ואלו זה החכם אפילו בלא טעם וריח כלל דאין מרחוק לקיים לא למראה עיניו יפפוע ולא למשמע אזניו יוכיח וכל מה שלא ראה ולא ידע מעיד ודן כאלו היה הוא במעמד שכתב שהרי בכאן היה משא ומתן עם השליח וזה לא מאריך כי הקבלה אמרה בן לא יפא בעון האב וה"ה התלמיד בעון הרב ובכה החכם כה"ר שלמה חזן יצו' השליח הוא יודע מה הביא בידו על הענין לשאת ולתת עמנו גם מה הוליך וכל עומת שנת כן אלך ולפי שידענו שכוונתו היתה לשמיע ראיתי לקלר אבל אם ילה הוא יכול להעיד על הכל . ודבר אי' אני מבקש ממנו שיעיד לפחות והוא שכל השתדלותי היה לבקש מקום ולאיות לקיים הסמיכה הפך מחשבת החכם עלי . ומ"ש שקודם שנת השליח דרש לרבים וכו' גם פירש דברי הרמב"ם וכו' הדרשה להמון לא תכריע לאמת דבריו ולא יהיה כחה חזק מכחיבת ראיותיו בקונדרסיו שאת כלם יפא רוח .

עוד כתב ומעיד אני עלי שמים וארץ וכו' עד וסמכתי אותם עד כאן לשונו שם בזה כי השבתי דאשגרת ליבן בקנייה ושלא יאמר הדברים מאתו בכונה להתפאר . עתה שראיתי אחר פעם אחרת לכתבו בכונול ענוה לעצמו לבך לא יכולתי מלא מלהשיב עליו כי לא תוכל הארץ להכיל דבריו שעשה עצמו כי' יהודה בן בבא ומשנה שכתבו שהיתה מפאת המלכיכים כפי דבריו וכדברי אחרים הוא ברם לעצמו כי לא רלה לקבל דין תורה עליו שדנו חכמים שברורו הוא מלד בנו ובעל ריבו על ענין חלר אי' ובזה ואדם לאותם החכמים שדנו כנגדו וחייבוהו בכשמע ועל זה נמשך לו הסכנה . והוא רולה להשוותם עם שכנה ר' יהודה ב"ב שהיתה סכנת מלוה ועל דבר הסמיכה עלמה . אי' לה לאותה כלימה .

עוד כתב ח"ל עוד כתב בעל המגלה השכית ומה שהדם בה הראיות וכו' עד סוף כל הענין כלו . הוא הלשון שכתב אבל בנדון שלנו וכו' אינו מצוד היותר רשע שים בעולם שמפני כבודו יאמר מה שאינו אמת . עד כאן לשונו . ומה שראיתי אני בזה הוא שלא להשיב מיד על כל פרטי דבריו עד שאקדים הקדמי' ותהיה כמו תשובה לכלל עיקר דבריו ואח"כ אשיב על כל פרט ופרט . ואומר שאם היה רולה זה החכם לראות כל דברי בנחת ולפרשם כפי הבנתם הפשוט' והמצוחרת בהם לא היה מולא בהם כל כך זרות ולא היה מוליד מהם כל אות' התולדות שהוליד . ואם היה מוליד אי זו תולדה היתה אמתית בראיות וקרובה לשכל הה אפילו כפי פשוטם המפורסם שאין שום גנאי לרבני לפת כשיחזרו בהם מעשה הסמיכה אלא החזרה לבד ממ"ש בראשונה כי כפי מה שהוכרחתי על כרחי לבלות למעלה לקבת זה החכם והוא שרבני לפת אחמו אצולה ודאי הוא גנאי גדול להם להודות בכך ולעולם לא יחזרו בהם ולכן הם קרובי' אלא עלמם ודמי ממש לתהיא דעמשא . ובאור כל זה הוא בזה האופן . הנה אני אופש בשולם שכל אי זה רב הן שיהיה מהאמוראים או מהרבנים שאחריהם אינה איזה מעשה לידו ויורה עליו ויעשה מעשה בעעות שהוא גנאי גדול לו ובושה רבה : וזה מלבד שהשכל מחייבו התלמוד מלא ממנו בע"ז קפ"ק הנהו מוריקאי וכו' שרא להו רבא איתביה רבינא לרבא וכו' אכסיף ואכי א מא בשאר דוכתי . ואו אשכחן באמורא דעבד עובדא בעעות ואחזר בו בהכרח מכח קושיות ובא אח"כ אמורא אחר לפניו ושאל לו על אומו הדין והורה לו כהלכה והשיב לו האחר והאמת הוא דאמר וכו' כלו' שלא הורה כן בראשונה ומשום כקופא דהיכא

כתב בו וא"ל שלא הורה כן אם ג"כ בע"ז פ"ר שמעאל אחוא עובדא דהוה במחתא אחא גרי עייל לאכות' וכו' שריין רבא לאבורים לגרים איפלוג עליה רב אוכא ר' חיכא ואו איקלע רב אוכא למחתא וכו' על לגבים א"ל כה"ג מאי א"ל אסור אפי' בהכאה והא מר הוא דאמר שכשך אין עושה יין נסך אימר דאמרי אנא לגר מדמי דהוה אמרא בדמי דהוה אמרא מי אמרי' . פרש"י אסור אף בהכאה . שאזר בו וכו' דמי דהוה אמרא . דהוה בדוולא וכו' ומשום כקופא קאמר הכי אבל איהו כליה שרא . אבל כאן לשונו הרי שרבא כתב בע"ם בראשונה עשוה כיקופא . ואף על גב דומכין מוכא חזיכא שאחר בו וקאמר דברי שאמרתי לפניכ' עעות הם בידי כדכתבו אחו' אתם ומש"ה אקשו על רש"י אפשר לומר דמשום דעבד עובדא היה קשה בעיניו להודות שעשה בעעות ולכן לא הודה ובים ואף על גב דאחו' בעלו ברש"י ז"ל ופירושו מכח קושיות שים בהלכה ראייתי היא ע"פ דעתו של רש"י . ובדולא אחא מלינו באמורא שאמר מימרא בשם אמורא אחר והיה רולה לעשות מעשה על פיה ומשום דא"ל אמורא אחר שהיה הולה לשלוח לאמורא שאמר הוא המימרא משמו ובשאל אם פיו אם אמת שאמר אות' המימרי' או לא הוקש' הדבר בעיני אותו האמורא שאמר המימרא ואכסיף ומשום משום שמא חזר בו האמורא הראשון והוא בנאמרא ר"פ יש נוחלין ואבי איתא אתם רב הונא בר חייא סבר למעבד עובדא כרי' זכריה בן הקצב א"ל רב נחמן מאי דאמר רב הונא א"ר אבא כרי' זכריה א"ל אשלא ליה אכסיף . עד כאן . פי' רש"י דאמר רב הונא אמר רב וכו' רב הונא בר חייא מהדר אבי לרב נחמן . א"ל רב נחמן לרב הונא בר חייא אשלא ליה לרב הונא ואודיענו שאתם אומר כן משמו ואדע אם אמת הוא שאמר רב הונא כן . אכסיף . דשמא חזר בו רב הונא או לא היה סיומך על שמועתו . עד כאן לשונו . הא קתן מכל הלין אמורא דאמר דעביד עובדא בעעות אית ליה כקופא עובדא ובגאי לו הדבר מאד גם בהגאים אשכחן דומיא קלא בר"ם ר"פ בתרא פיס' דמשחרב בית המקדש התקין ריב"ז שיהו תוקעין בכל מקום שים בו בית דין . ת"ר פעם א' חל ר"ה להיות בשבת אמר להם ריב"ז לבני בתירה כתקע אמרו לו כדון אמר להם כתקע ואח"כ כדון לאחר שתקעו אמרו לו כדון אמר להם כבר נשמע קרן ביבנ' ואין משיבין לאחר מעשה : פי' רש"י ואין משיבין לאחר מעשה . גנאי הוא שמוליא לעז עוונים על עלמו . עד כאן וכיון דאשכחן דכולי האי כיקופא איכא למאן דעביד עובדא בעעות אמיכא אבא דה"ה דאיכא כקופא אף על גב דלא כ"כ למאן דפסק דיכא והדר ביה אף על גב דלא עביד עובדא אם לא מעעם דמקיים עתכי' דומודה על האמת דמסתא עעמא לא מיבעיא דליה ליה כיקופא וגנאי אחזרה אלא אדרבה אית ליה שבחא . אחרי זה סדור ראיותי שהבאתי הוא בזה האופן : הראיה הראשונה היתה לבאר שכיון שאפילו בני מעשה יש בגאי בחזרה א"כ הרי הדיין טוען בדבר והרי הוא כאלו דן על עלמו והבאתי ראיה מאלי דכתבו התוס' מעשה דכיון שהוא היה לריך לאותה הסורה' הוי טוען בדבר וכן גם כן בכאן ולפי אמתת אף ע"פ שהשויתי הטוסאי' חלוק בדול יש ביניהם לענין בלתי לאמות החכם דהתם בעמשא דהדין הוא טוען לדיין כדי להסיר פגם מנופי עלמו אע"ג דאמר מימרא חדשה החכם בשם אחר דלית לן למיחש דמשקר בכוחה ואמר מימרא דלא הוא בעולם אפ"ה אין שומעין לו ואף על גב דליכא מאן דפליג עליה בהיא מימרא אבל בנדון דידן ליכא מימרא חדשה ולא ראיה . וקיום הדין וביטולו הוא תלוי בהבנת דברי הרמב"ם והרמב"ן ולאחר הדיין בכה הוא פי' דבריהם או איכו בכה הוא דבר קרוב מאד מעעם מה שבבר אמר ולדעתו ודאי אומר אמת ולכן אין שומעין לו ואף על גב דליכ' בגאי לחכם אלא פסול גופו אלא אלא הבבוד לבד שעעה במ"ם דמשום ההוא בגאי אף על גב דהוא פיתחא לא ס"ל הסתא בפיוסי דליבא אלא כדמעיקרא וזהו הכ"ם שכתבתי אני כמבואר בדברי מאד ז"ל ואפי' אי הוו אמרי מימרא בשם אחר דודאי ליכא למיחש דמשקר לא הוו מהימני כמו בעיטשא כ"ם היכא דלא אמרי מימרא חדשה אלא שאומרי' שלא כראה בעיניהם אפי' דברי הרמב"ם והרמב"ן כדבריהו שודאי אין שומעין להם ומהעעם הנז' ובזה . נסתלקה התמי' האחת שתמה החכם עלי וז"ל ואם היה אומר שהעניניים שיים הייתי עותק אלא שכתב שק"ו הדברים לגיטשא שלפניהו עד כאן לשונו . וזה שקר ופורסם בדברי ומבואר בהם מאד שהכ"ם שעשיתי הוא מלד מאמר הדיין לבד לקיום דבריו שיאמר מימרא חדשה או שיאמר לבד שאינו כראה בעיניו דברי החילק לא מלד הנשאים כי מי לא ידע דאפי' הסותה אין בהם כיון שלבם בעמשא הדבר כיבע לדיין מלד פסול פגם שבנופו ובכאן לא . וגם זאת הבאתיה שהשויתי הנוסאים עתה כדי לבבות הכ"ם מלד חלוף הענינים הוא דוק' קודם הקושי' שהקשיתי על עלני ולבי' למיתי' דלא דמי האי לבדון דידן וכו' שהיא קושי' יותר חזקה מאותה שהקשה החכם עלי בע"ם ואם כן אי' רלה לדמותו לבדון שלפניהו שאין להם שום גנאי בזה ואני הקשיתי כי לא לבד אין להם גנאי אדרבה יש להם כבוד והבאתי על זה דאינ' מילי דדיכא בריר בהו וכו' ואינ' מילי דדיכא לא פסיקא וכו' וה"ל אין לן למיחש בבדון דידן בחכמי לפת הנ"ב דאף על גב דלא חזירי וכו' וכלל הדבר שאף על פי שהבאתי ראיה שהיא דעמשא והשויתי הנוסאים מעיקרא לאו לאשוויינהו בבולי מילתא הוי הראיה כדכתיב דהתם בעמשא כיון דהוי פסול הנוגע לגיפי אין שומעין לי אף על גב דאמר מימרא אי מסי' דאיסי' דמשקר אי מסי' דאף על גב דלא מיסי' להבי הוי טוגע לעלמו אבל היכ' דאמר הדיין מילתא כפסק דיכא ומקבו עליה אף על גב דהוי גנאי אחזרה שמעי' ליה אי אמר מימרא או מילתא חדשה לקיים דיכא ולא מיסי' דמשקר ולא אמרי' גם כן דהוי טוגע ולא שמעי' ליה ודוק' היכא דלא אמר מימרא או מילתא חדשה אלא דקאמר לא אזי לי האי דיכא הבי או פירושא דמילתא לא הוי הבי כמו בבדון דידן לא שמעי' ליה דאיכ' למימר דמשו' ההוא גנאי פורתא דחזרה אזי ליה דהוי דיכא הבי . זהו כלל הראיה הראשונה . אחר כך הוספתי על השמועה והבאתי ראיה מרב פפא דהיכא

דהיכי דעביד שובדא בעעות הכיד חדיין למימר מימרא בעם אחר לקיים דבריו כי היכי דהכיד כבעא להליל עלמו מפגם שבנופו ואיה לא מהימן . והדבר הוא זר אבל הרחיה היא חזקה דמאי דכתב זה החכם עליה לבעלה וז"ל והיא דרב פפא לפי גרס"י איכו דומה לבדון שלפניכו וכו' עד אבל בבדון . שלפניכו וכו' . עד כאן . איכו דבר כלל לבעלה שאפילו לדעתו שכותב שבעבר אותה הבעה שהודה להם שבעה איכי למיחם דילמא לא הוו בחזרה כלהו הכהו דהוו כשאמי המימרא דאי הוו כלהו כי היכי דבאחרוכי הודה להם שבעה ה"ל לאודויי בעבע מעבה ולא היה בוכתו כפול ומכופל לומ' בראשונה מימרא דלא הוא בעולם ויודה להם אח"כ בפיו כי שתיים רעות עשה הא' שבעה והשכיח שאמר מימרא בשקר אם לא שבאמר שבתחרבו ועשה תשובה הה רחוק ואפילו אם באמי כן איה לן למיחם ולמילף מיכיה דכי היכי דאיהו מבו' דלא לכשיף בחאי דעבד עובדא בעעות קאמ' לפי שעה מימרא דלא הויא בעולם ה"כ איכי למיחם באחריכי דלעבדו הכי ולא לחזרו בחשובי כדעבד איהו הרי שהרחיה הזאת היא חזקה ועכ"ז אכי לא סמכתי עליה הן מעעם דהיא דוקא אליבא דגרס"י לאו אליבי דאחריכי דלא גרס' כגרסתו הן מעעם דהוי דבר זר מאד אבל סמכתי על הרחיה הא' והבי לומר דודאי כשעשה חדיין ועשה בעעות אף על גב דליכי למיחם דליבי מימרא בשקר מכל מקום איכי למיחם דליבי לא חזי לי האי דיכא אי פירוסא דמילתא כדעת החולק עליו וקושעא דמלתא הכי הוי לדעתו אבל חזי ליה הכי מטמעא דלא להוי ליה גנאי ועל פי כל מה שהקדמתי דבר קל הוא להשיב על כל תמיהותיו והריכי מתחיל מראש דבריו . כתב ראשונה אמר הכותב וכו' ונפרע כשהוא דבר כונע לבבודי . עד כאן כל מי שהוא בעל מיש מעבד אי רולה שגם האחרי' יהיו בעלי מוס כמוהו וכן זה החכם להיות שכל מה שהשחדל בזה הכל היה לכבודו כמפורסם חוסב שגם אני כמוהו ושכל מה שכתבתי בקונדרסי הראשון היה לגלגל בכבודו ח"ו . והאל יודע שלא היתה כונתי לכך כי אם לכבוד האמת וכל דברי שם מורים על כך . גם כתב אח' כך ואולי שמחשבו לחלוק וכו' וכן אמר פעמי' אין מספר בקונדרסו שכל כונתי היא לקנטר . ואני אומר יהא בחרם המשקר . ומה שכתב עוד אבל הוא הביא קצרת רבי' תם קיוב לדבריו מה שהוא הפך דבריו כבר בתבאר שהוא קיוב גמור ומה שכתב עוד ואם היה אומר שהעכיכים שרים הייתי שותק וכו' כבר כתבתי שלא רלה להבין דברי והפירו' שפי' בהלכה הוא דבר פשוט אפילו לקטנים אלא שבקש תואכה לשלוח יד לשונו הרע במה שכתב ואולי שמחשבו לחלוק וכו' : עוד כתב ח"ל ואם כן איך רלה לדמותו לבדון שלפניכו שאין להם שום גנאי בזה עד כאן לשונו . כבר כתבתי בראיות שיש ויש להם גנאי בחזרה אפי' אם לא היו עושים מעשה כל שכן שכבר עשו מעשה . ומלבד הראיות החוש יעיד בבדון שלפניכו שיש לו ולהם גנאי גדול בחזרתם ולעולם לא יכיחם הוא לחזור בהם ואפי' שילו וזה כי בדבר שהוא עשה להיותו שמוך ונשיא על מכת גם כן לקרב ביאת המשיח ובני' בית המקדש כפי דעתו שיחזור עתה הוא והם לומר שהכל בעל ושאין הדין כותן לעשות כן אין לך גנאי גדול מזה ובעיכיו עוב מוחו מחייו אחרי שלא יכול להשיב מאוייו . ומה שכתב עוד וז"ל ועוד שלא היה בזה שום הוראה אלא שהחמו וכו' . אין לך הוראה ומעשה גדול מזה ומה שכתב עוד וז"ל ומה גנאי יש להם אם יקבלו וכו' עד בזקנותו . זה עניו כי לדעתם לא חזר בו הרב כלל : ומה שכתב בפי' המשנה ובפסק הכל אחד ולחזור עתה בהם לומר שחזר בו הרב בזקנותו הוא גנאי להם : ועוד אפי' לפי דבריו אלה אם חזר בו הרב בזקנותו הוא מפני שלא ראה בילדותו מה שראה בזקנותו . אמנם הם כבר ראו מה שכתב הרב בילדותו ובזקנותו ולומר שכראה להם בראשונו' כדברי ילדותו ובאחרונו' כזקנותו הוא גנאי להם : עוד כתב ח"ל ועוד ילא מזה הפי' וכו' שמי שהורה בדין הלכה למעשי' וכו' עד שכבר הורה פסול לאותו מכין . עכ"ל זה לא יצא לעולם מדברי שמה שאמרתי הכי הוא שאף על פי שחכמי לפת הם רבים עליכו במכין לא יהי' הדין כמותם מעשה רוב אלא הם לענין המכין שיש אליכו . ואם עתה יתחבר אליהם אפילו אחד ויקבים כשבראתם אחד המשא ומתן בין כלכו ולא יתחבר אליכו שום אדם ודאי שיהיה הדין כמותם מעשה רוב והוא הדין בהפך אם יתחבר עמכו וכן במשל שהוא שם כשחולקין עתה שבים בדין ונוסף על האחד מהם אחד אחר שעשה מעשה כמותו ודאי שהם רוב . עוד כתב וז"ל . ועוד יש לחמוה עלי דאם כן ר"ת שכתב וכו' עד כשיפא ליה מילתא עכ"ל . זה איכו דבר כלל וכבר כתבתי כי חלוק גדול יש והוא כשהחכם יביא ראיה ממימרא אחרת בשם רב אח' או שיאמר שראה אותה בספר אבי הוא כאמן כשאין אחרת הדבר כונע אצלו לבבד עלמו לקיים דבריו הראשונים כי מה שאין כן כשאומר הדבר להליל עלמו מפיסול שאז איכו כאמן אם אמרה בשעת מעשה . עוד כתב וז"ל ואני אומר דכפקא מיכה לפי דעתו שמי שדן וכו' עד הוא פסול לתורות אותו הדין . עכ"ל . דבריו בלו מבולבלים שראשונה כתב ואם יבא אחר ויחלוק עליו הוה ליה כמאן דליתיה ובסוף כתב אף אם לא יהיה לו חולק הוא פסול להורות . מכל מקום לא נפקא מדברי לא הא ולא הא דאם אין חולק עליו למה יהיה פסול ואפי' כשיבא אחר ויחלוק עליו הרי הם א' וא' ועם מי שיתחבר אחר ויקבים בשבראתו הלכה כמותו אחר המשא ומתן בין כלם . ואפי' שיקבים עם מי שדן הדין ראשונה ולא נתתי תפלה במי שדן את הדין ראשונה זולתי לענין שאם הם רביב כלם נחשבים כא' או כמכין החולקים עליהם אם הם יותר מאחד הה מבואר בדברי :

עוד כתב וז"ל עוד נפקא מיכה שמאחר שכבר פסק וכו' עד ואף על פי שהוא נזהר מזה סוף דבר גדול כבודו . עד כאן לשונו . מה אשיב בהוכחתי לי' ! שראיה שאני נזהר מכל מה שכתב עלי ועכ"ז איכו חושש . אבל לאחרים אומר שכבר ראו מה שכתבתי בקונדרסי בסוף הח"א וח"ל אבאכו נזהר בכו כי לא עשיכו מעשה בהם וכו' עד בחיבב בדין בפי הראוי . גם

ראו מה שכתבתי בסוף קונדרסי דף א' שלא לומר שאיני חוקע עלמי לדבר הלכי' וכו' אלא שבכל כוכתי היא לשאת ולתת בענין ומי יתן שיעלה בידיכו כמבואר שם וכיון שהכל ראו דברי אלו הדיכי ביטול ממה שכתב עלי בלשונו שם עד על מכמי לפת ולהכלל ממה שכתב משם ולהלן ח"ל ועוד שיותר טוב לכבודו שלפי דעתו עשו לו עלבון גדול וכו' אני לריך להודיע ולפרסם לכל ולומר שבאי בקול רם מה שהשבתי להסתירו מדרך המוסר ושלא לאמרו אפי' בקול ממוך חה החכם הכריחני כאן ולפניס לפרסמו וכמעט אומר שהוא הזקיקני לומר מדתי והיא שח"ל לא הלכתי בגדולות ולכן הסתרתי מה שעתה אפרסם לקנתו והוא זה שבשהסכימו חכמי לפת על מעשה הקמיכה ומכו לזה החכם כמבואר בכתבם ב"כ מכו אותי זה החכם והם לקמוך הם לרוב שלמותם והוא כדי שגם אני הייתי מסכים בסמיכתו כמו שאבאר כפנים מדבריו עלמם והשליח הכי' החכם כה"ר שלמה יל"ו כשבא לכאן עם כתבם לשכחתום בו הביא לי כתב קמיכה לדון בכל משפטי התורה מסודר בשם כולם וחתום בשם החכם הזה ובכתב ידו . וז"ל אות באות תיבה בתיבה משפט הסמן העוד שהורידו עלי חכמי ארץ ישראל יל"ו בעוזבתם וחקדם לא מחכמה יתירה שיש בי הסכמתי אני והם לקמוך את החכם הבלם כה"ר לוי ן' חביב יל"ו שיהא קמוך לדון ולהורות את בני ישראל לכל דיני התורה וכ"ב פמוך יחקרי ומה שעלתה הסכמתכו חתמתי על שם כלם . יעקב בי רב . ע"כ . ועתה כל מי שיראה זה יעיד על בעול דבריו ושקרותם שכתב כאן שלפי דעתי עשו לי חכמי לפת עלבון גדול שהרי הוא בהפך ועשו לי כבוד גדול . והנה זה הכתב חשוב הייתי להסתירו כדי שלא תראה כמתפאר וטוטל ערוה ולכן לא רמזתי עליו .כלל בב' קונדרסי הראשונים . הגם שהיה לי מקום יפה להודיעו ונפרע בסוף קונדרסי האחד כשאמרתי ואודה בה בשמחה ובשיריס כי אפי' שהיה נוסף אח' וכו' כל שכן בנוסף הזה שלפניכו שהכני מלר וכו' שלא זכיתי להיות כמנה וכו' ושם הייתי יכול להוסיף ול אר גם כי ת"ל חלק יפה יש לי בסמיכה שהרי מנו אותו לקמוך ולא רליתי להתפאר בכך כלל . ועתה הוכרחתי לפרסמו להכלל מיד לשון החכם הזה . גם לפנים אני לריך לפרסמו יותר ויותר מכאן וכמו שיבא במקומו ב"ה :

עוד כתב וז"ל וגם דקדקתי בדברי המשיב ורחיתי שלפעמים הוא מבזה את החכמים וכו' עד ודבר תימה הוא שחכמי לפת וכו' יותר מרב פפא עד כאן לשונו . ח"ו ח"ו שאני מבזה לחכמי לפת בדברי כלל אדרבה כבוד תורתם על ראשי אשא כמבאר בכל דברי . ומה שכתב שאני מחשיב אותם יותר מרב פפא והוא דבר תמה אומר שאם היה מדקדק בדברי כפי מה שכתב היה רואה שדברי בא בדקדוק גדול שאני הולאתי ההולכה כפי הראיה שכשהבאתי ראיה מרב פפא לא החזקתי אות' בחזקתי יותר חסידים ממנו כמבואר בכל דברי שם ונפרע בסוף הראיה וז"ל שם ובדון דידן הכי הוא דרבני לפת עבוד עובדא וכו' ובודאי דלא הדדי בהו משום כיפופא דלא עדיפי מרב פפא . ומה שאני כתבתי עליהם שאיני חושד אותם שבכוכה יכחישו האמת וכו' הוא בראיה הראשונה מרבא דודאי משם אי אפשר להוליא הולכה שבכוכה יכחישו האמת ראיה לדבר שאם החכם לכבודו לקיים דבריו הראשונים יאמר מימרא חדשה הרי הוא נאמן ושומעים לו כאשר כתבתי למעלה כי זהו החלוק שיש ביכו לחכם שאומר המימרא להליל עלמו מפיסול שבנופו שאז איכו נאמן אם אמרה בשעת מעשה והולכה שאיפשר להוליא אותה הראיה היא שאולי מפני כבודו שלא יראה כחוזר בו נראה לו שהדין הוא כמו שפסק ראשונה . וכן מהראיה הב' הוכלתי זאת התולכה עלמה ולא שיקבר בכוכה כי לא נראה לי לקיים לענין מעשה התולכה היולאת מעובדא דרב פפא ומהטעמי' שכתבתי לא אית' התיא ראיה אלא על פי קצרת רש"י וכפי גרסתו לא אליבא דאחריכי מלוקף

לזה שאר הטעמים שכתבתי למעלה :

עוד כתב וז"ל ויותר קשה לפי דעתו איך פסקו הרי"ף וכו' כוותיה דרב פפא וכו' עד כאן לשונו . הביטו וראו חכמת זה החכם ואיך אינו מדקדק בקושיותיו כלל כי היה רולה שגם מי שלא ראה את הירח שיעיד עליו וא"א זה שהמעשה שעשה רב פפא כפי גרס"י הוא דבר זר מאד שיאמר החכם מפני כבודו לקיים דבריו ומעשהו שעשה מימרא בשם אחר בשקר ולמאן דלא גרים ההיא גרסא ודאי דלא כחשדו רבני ישראל על כך כי מהראיה הא' שהבאתי אין כח ללמוד שיאמר האמורא מימרא בשקר לכבודו לקיים דבריו הראשונים כמבואר למעלה כמה פעמי' וא"א ללמוד כן אלא מעובדא דרב פפא כפי גי' רש"י והריי"ף והרמב"ם והרא"ש דלית לה ודאי דקבדי דהוא נאמן . ומה שכתב עוד וההיא דרב פפא איכו דומה וכו' כבר השבתי עליו למעלה מה שיש בו די והרי נסתלקו כל תמיהותיו עלי באלו הראיות שהבאתי וכל זה ע"פ פשוטם המפורסם בלי לבלות הסוד הנסתר בענין שבליתיו עתה לכתב זה החכם והוא שרבני לפת חתמו תעולה וא"כ איך יחזרו בהם להודות בכך והרי זה דומה לעמשא דמשו' דהוה פסול בגופו לא הוה מהימן אי לאו משו' דבית דיכו של שמואל קיים : ולאומר שיאמר ומה בכך שיחזרו בהם או לא דאף על גב דלא יחזרו כמי חתמי תעולה שכתבו גם בשמו וחתמו מה שלא ידעכו ולא ראיכו ולא שמעכו . לא היא ועובדא איכי בחזרתם כי אולי הם יליפו עכ עלמם להכלל מחתימת עולה ויאמר שאין זה דומה לאשרתא דדייני מילתא בפום שהדי ואי כתבי בי דיכא קודם העדת העדי' ודאי חתמי תעולה . אבל בכאן יאמר חכמי לפת שכיון שהדין הזה היה פשו' לדעתם חשבו שב"כ כחתום אחכו בו ושוה הדבר קודם שיסכימו עמכו לאח"כ כדבר הזה אפשר שיליפו עכ עלמם ואף על גב דלפי האמת אינו מסקיק הרי הוא הלכה פורחת לדעתם מכל מקום זהו דוק' כשלא יחזרו בהם אמנם אם יחזרו בהם הרי הם מסרים הדבר לאשרתא דדייני על פיס שהדי והם מעידי' על עלמם שחתמו תעולה . ועל הברכה שביכך בסוף לא כוכל לענות אמן כי היא ברכה לבעלה ואם היה מברך אותה בהזכרה היה עובר מדבריהם על לא תשא הכתו' בתורה

עוד כתב ח"ל עוד כתב ומעמ' דלבר סרב וכו' וליף לה מהורלתה בית דין שטעו עד כאן . ל"ה מי יזמי שלא מעם למה וכו' עד מסו' דכתיב אם כל עדת ישראל יטו . עד כאן לשונו . אמת הדבר שסם בהוריו כך נפסק' הלכה דבכל התורה כלם אנני בחר רובא מרן מבהורלתא ב"ד שטעו ואפ"ה לא קנ"ד דמאי דקאמר מרן רולה לומר היא וכל דדמי לה וכמדומה לי שכן ראיתי בדוכתי עובא בתפרס' ובבעלי החדושי' אבל בעוטתי איני זוכר ראיה פרעית כעת ולכן הבאתי הדברי בלי ראיה אבל כ"ל שהם אמת . אחרי שכתבתי זה באה לידי ראיה ב' מהרבה שהיו עמי והשליכתם השכחה בעוטותי והיא בחוס' שבת ס"פ המלינו בהתיה ברית' דמייתי התם ר"ש או' אין בין נקוב לשאינו נקוב אלא להכשיר זרעים בלבד . פר"י דה"ק אין בין וכו' אלא להכשיר זרעים וכל דדמי ליה כגון שבת וכו' יעויין משם . גם בגמר' עלמה בשבועו' פ' כל הנשבעים

אמרו אחלא שבועה שוא וכל דדמי לה ועובדא איכ' דכוותה :

עוד כתב וז"ל ואפילו אלה הקבר' שלקא בחיובתא וכו' עד בתבאי שהחולקי' שתקו עכ"ל . בכאן הקן מעוותו ומזר מעטעותו הגדולה שכתב בתגרתו שמש כתב בגיאור שאפילו בהוראת בית דין שטעו אלי' בחר רובא אפי' שהמיעוט יחלקו על הריב . וכבר האריכתי בטעותו זאת בקו' הב' ועתה חזר בו כי ראה קונדרסי הא' ומשם לקח האמת . ואלו היה קדום כאשר הוא מחאר עלמו היה לו להודות שמקונדרסי למד הדין ולעשות אותי אלופו ומיודעו כאשר עשה דע"ה . אבל כמו שלא זכר דבר אחר ממנו שהיה ראוי לו לזכרו יותר מזה והוא התשובה שהיה אומר לשואלים הבא על אשת איש מיתתו במה לא זכר גם את זה .

עוד כתב וז"ל ולאו כהלכתא בלא טעמא הוא זה וכו' עד אדעתי' דידיה עד כאן לשונו גם בכאן רלה זה החכם להראות חכמתו ומעלתו כי לא די לו במה שהשוה עלמו למעלה לר' יהודה ב"ג ב"ה . אלא שעשה עלמו עתה כר' שמעון דדרים טעמא דקרא עם שלפי האמת לא דרים מדי וחק ליה לקרא דלהוי .האי טעמא דידיה דהוי טעם לפגם דלף על גב דהוא דבר שים בו כרת מאן ליתא לן דתלה הדבר אדעתא דידיה ולא אדעתא דרובא דבית דין שבדיני נפשות שהם יותר סמורים מהכרת אלינ' בחר רוב בית דין . ועוד תינח למי שידע או שמע שהמיעוט חלקו על הרוב או א' מקנהדרן שחלק על כל האחרי' אבל מי שלא ידע מזה דבר איך נאמ' עליו שתלה הדבר על דעת עלמו . ולכאה למימר דמש"ה אמרי' שתלה הדבר על דעת עלמו וחייב חטאת משום דלא חש לשאול את פי הב"ד אם היתה הוראתם ההסכמת הכל בלי חולק או בהסכמת הרוב דהכי נמי אמרי' היכא דהורו בית דין וידעו שטעו וחזרו בהם ואלך ועשה על פי הוראתם הראשונה דחייב מעטם שהיה כו לשאול כדתנן בפ"ק דהוריות וכתבו הרמב"ם בה' שגגות פי"ד הא לא אמרי' ומשם ראיה דדוקא התם אמרי' דהיה לו לשאול משום שבבר חזרו בהם הב"ד והיה לו לשאול על הדברים המתחדשי' מה שאין כן בכאן שהב"ד לא חזרו בהם ובדעתם הוראתם קיימת אף על פי שלא היתה בהסכמת כלם בלי חולק אלא ע"פ הרוב דאי אמרי' דהכי נמי אריך לשאול הוה ליה לתנא לאשמעינ' חדושא עפי ולאגמורן דינא בבדון דידן וכל שכן התם ותו דהתם לא חייב חטאת הוא אלא אשם תלוי ודוקא נמי למי שהוא בעיר ובכאן הוא חייב חטאת ולכל אפי' למי שאינו בעיר ואין ראיה משם לכאן לזה כלל ואינו מחוייב בכאן לשאול ואי לא ידע או לא שמע איך איפשר לומר שתלה הרב על דעת עלמו והב"ד כשנמרו הדין על דעת רובם אינם מודיעים כז לכל ולדעתו כשכתב הרמב"ם זה הדין בפי"ב מהלכותיו ו.ל וכן אם הורו וידע א' מהם שטעו ואמר להם טועים אתם וכו' וכל מי שעשה על פיהם חייב חטאת . עד כאן לשונו . היה לו לבאר ה' החכמי' והיה לו להוסיף ולומר אם י ע שחלק אותו היחיד על כל האחרים . וכל זה כשהיה חכם העושה בהוראת בית דין שאם היה עם הארץ אין אנו לריכים כלל לזה שאפי' אם ידע או שמע אי אפשר לומר שלא תלה הדבר על דעת בית דין אלא על דעת עלמו . וא"כ כל דברי זה החכם בזה הם טעות ולא החכר שלא תלו בב"ד אלא בא' מהקנהדרין או מיעוטן שידעו שטעו המתירים ולא חלקו עליהם שאז בית דין חייבין מפני שלא תלו על פיהם פעור ואלו ששתקו אם עשו ע"פ אלו שהורו חייבין מפני שלא תלו

בבית דין וכן כתב הרמב"ם :

עוד כתב וז"ל ועוד הני אומר מעטם אחר וכו' עד עוב ונאה ' עד כאן לשונו . גם בכאן בא. דבריו אלה בלי שיעור ואינו מדקדק במה שכותב כי פשיטא ופשיטא שהדבר הוא עוב ונאה מאד בשעתו ועתה ועי"י מי שראוי לסמוך לאחרים אבל שלא בשעתו ומעטעם כן יש חשש שמא לא אמר כך הרב כאשר כתב הוא איני יודע מה הוא העוב שים בו אדרב' יש לחוש דשמא דדינא דהנהו סמיכים לא הוי דינא אלא מאסכותא . ומעות הקנס הנתון על ידם ובמאמרם שמא הוא בגל ביד בעל הדין שכתבו בידו ואם קדם בהם את האשה שמא אינה מקודשת ואם קדשה אחר שמא היתה מקודשת לראשון וכמה ספקי כרתות וממזרות נמשכין בזה . ואם כן הרי הו' דומה להוראת בית דין בטעו' הנם שהוא בדבר שים בו כרת . וגם שכאמר שמן הדין אין לחוש לאלו החשבות כלל לדעת הרמב"ם ואף על פי שכתב והדבר לריך הברע וכבה הו' דעתי מכל מקום אחרי שידעו קבית הרמב"ן הרי יש כל החשבו' הנ' דדמי ממש לאותם החלוקו' שאמרו בפ' הנזקק' בענין מחלקת הזקן ממרא על הסנהדרי' ובפרע לההוא דאיתמי' התם במחלקת שמואל שאמר ב' שדנו דייניהם דין עם ר' אבהו דאמ' דאינו דין בכלל וכתבו הרמב"ם בפ"ד מה' ממרי' וז"ל וכן אם נחלקו בדין מדיני ממונות או בחיים וכו' הרי זה חייב שהרי וכו' ועל פי בית דין בטל ולדבריו של זה שאמר פעור או שאמר שאין אלו ראויים לדון כל שכמל בגל הוא בידו וכו' וכן בכאן לדעת הרמב"ם הרי אלו דייני' ראויים לדיני קנסות ודייניהם דין ולדעת הרמב"ן אינו כן והמנון שכתבו באמתרם הוא בגל . והנני לריך לתקן בקונדרסי הא' במה שכתבתי בסוף ח"ל ולומ' שכמכה ג' שמוכים לדון דיני קנסות לבד כי יש לחוש לכל החשבות הנ' כפי סברת הרב רבינו משה בר מיימון והרב רבינו משה בר נחמן זכרונו לברכה . הרי שגם סברת הרמב"ן יש כל החשבות הנ' ואפילו בלי סברתו אלא ע"פ סברת הרמב"ם יש החשבות הנ' כפי סדור לשונו של זה החכם וכפי מה שכתבתי שהוא כתב ח"ל אלא שחשבו שמא לא אמר כך הרב ואם יש ספק אם אמרו הרב אם לא הרי יש כל החשבות הנ' וא"כ איך הוא עוב ונאה . דברים אלו לא באו בדקדוק כלל . ואפילו שיהיה כדבריו שהוא דבר עוב ונאה מה בכך והרי אהלר שכתבתי שהוא דבר שנוגע לכל ישראל הוא דומה להוראת בית דין שגם הוא נוגע לכל ישראל ומאותו אהלר אינו דבר רחוק שילטרכו בדבר הסמיכה כי החכמים כמו בהוראת כל הסנהדרי' . וזה בעלמו יש לי להשיב על דבריו שכתב בסמוך ח"ל עוד כתב ה"ל בנדון דידן וכו' אמר שכותב אלו הם מן הסברות וכו' עד כרת לעשם אותה . עד כאן לשונו . גם שיהיה הדבר הנ' מהתעוררות וכו' והאחר על דבר כרת מה בכך והרי יש בשכיפס לד שוה והוא שהדבר נוגע לכל ישראל . אלבד מה שכתבתי והוא העיקר שעם סברת הרמב"ן יש בנושא שלנו קפק כרת כמו בהוראת בית דין . ובקוף דברי אלה אומר שגם אני בשכתבתי אותם הטעמים למלה כל שכתב הרב ראיתי ש"ם חולקים בהם ואולי לא יודו בהם הכל וכן כתבתי מבואר וז"ל כל א' מאלו הדרכים וכו' כמנשם בלהריס וכו' ומכל מקום אפילו לני שלא יודה בהם יש לנו לומר דכל דוק' וכו' ע"כ וכתבתים להורות עד היכן כח יד דעתי הקלרה מגעת בזה כי היכי דלא להוו דברי הרב כהלכתא בלא טעמ' אשר לפי זה גם בשיהיה עליהם קושי' אין עלי לחוש מכל מקום קושיו' זה החכם שכתב עליהם אין בהם כדי לבטלם כמבואר למעלה :

עוד כתב וז"ל עוד כתב ומה שאיפשר לי לומ' בזה הוא דהתם וכו' אמ' שכותב

הדברים אאלו אקור לשמעם וכו' עד מיתתו בחנק . עד כאן לשונו .

ועוד לפנים שב על קיאו בזה ד' פעמים אחרות כמספר להלריך דבריהם ז"ל כל מי שעבר עבירה ושבה בה נעשית לו כחטר ובפעם הא' מתם חבר אל זה עוד חפיסה אחרת מזה אמין על דברי שכתבתי בסמוך כי לא רלה לחבר ב' חפיסותיו על דברי במקום הזה הראשון כדי שיהיה לו מקום לחזור פעם שני לחרחיב לשונו על עוני ונגלה קלוני לפי דעתו ולפי האמת הקלון והחרפה בשאיה אחו . וז"ל שם והשני שכתב סמוך לזאת הסברא וז"ל עוד איפש' לומר וכו' ואי ראשי שאלו הב' סברות אם וכו' עד והשנים שבב' הם כא' . עד כאן לשונו . גם בכאן בכל אלו המקומות חזר לשונו ולא הביע לעשו ויולרו ולורו ואזהרותיו בחורה על ההוראה לא ראה והייתי שותק מהשיב לו על זה ומוסר דיני לשמים אמרתי לכל כי ממקום שבא לבקש הסמיכה ורודף אחריה משם הורו מן השמים שאינו ראוי אליה . ואומר כי גודלי כראה מכאן שבשוחר הסברה שהוא מבקש הוא המעור עיני שכלו ונפשו כי לפי האמת לא היה כותב דבריו אלה שכתב בב' חפיסותיו אלו זולתי מי שאין לו עיני השכל והחכמה והמדע בלשון תורתנו הקדושה וכדברי רב חי' בחלוקתו הקדוש . וגם אין לו עיני הנפש והחמוד' כמו יהודי כשר באליע"ז ית' ולכן לא ירא להוליא דבה ולומר שקרים שאם היו לו עיניים לראות א' מב' אלו לא היה כותב מה שכתב אם לחפיסה הראשונה אומר שטעה אפילו ע"פ דרכו שאני לא הזכרתי בלשוני על הסמיכה חיצה מלות חדשה אלא דבר שרולין לחדש וכן בשכפלתי בלשון כתבתי ולעשו' דבר חדש ודוקא בשלילה הזכרתי חיצה מלה ואמרתי אינה מלה מפורשת בתורה . וגם זה לא הייתי כותבו אלא בערך מה שכתבתי למעלה בתנוי המלך שהיא מלה מפורשת בתורה הולרכתי לכתוב המקביל לזה אינה מלה מפורשת . אמנם בחדוש לא הזכרתי חיצה מלה אלא חיצה דבר וחלוק גדול יש בין ב' הלשונות למודה על האמת . הוא לפנים בשחזר בד' פעמים האחרות לחפוש עלי בזה העתיק הלשון בטעות וכתב באחד מהן וזה לשונו הפך מה שכתב הוא למעלה שהוא מלה חדשה שרלו לחדש חכמי ארץ ישראל עד כאן . זכן בכל הפעמים האחרות הזכיר מלה חדשה ולא דק . או שעשה כן בכונה כדרכו : ועל פי זה אתין לו לפרש חיצה חדש ממין חדושו של עולם שהיה מהאין הנמור ורולה לומר בכאן חדש שהוא כנגד הדש . היה לו לומר ולפרש האמת חדש במלי' רולה לומר שעדיין לא יצא לפעל דבר כמוהו וכך היא האמת שמיום שבתבלה הסמיכה לא שמענו שנעשתה סמיכה בזה האופן וכל שכן קודם וככה הוא רוב שמוש חדש בכל התורה רולה וכתבי רוח הקדש איני לריך להביא ראיה : האמנם אביא לו ראיה מדברי רבותינו ע"ה שעל דבר כזה בעלמו כתבו חיצה חדש . בסנהדרין פרק ח' אמרו על פסוק וימלא אותו אחיה השילוני וכו' והוא מחכבה בשלמה חדשה וכו' מאי בשלמה חדשה אמר רב נחמן בשלמה חדשה וכו' ד"א שלמה חדשה שחדשו דברים שלא שמעה אזן מעולם . הרי בכאן דברים שחדשו ורולה לומר דברים כפי הדת ונקראו חדשים שלא שמעו ולא דרשו אותם אחרים וכן בנדון דידן ואף על גב דבבר בשמעה הסמיכה הזאת מפי הרמב"ם היא דבר חד' בערך שעדיין לא יצאתה לפועל מעולם . ועוד אני אומר שאפילו לא היתה הסמיכה בזאת יכולה להעשות מדין התלמוד והייתי אומר שגם שהיא דבר חדש יכולין כל חכמי הדור לחדשה לא היה כח לזה החכם לחפוש עלי מלד החדוש שהזכרתי על פי סברתו שכותב כמה פעמים שהיא דבר עוב ונאה וגם חלוי בה בחולתנו ובנין בית קדשנו . והראיה שהביא מנביא השקר וחזר לכתבם פעם שני בסוף הק כדרכם וזה לשונו שם ויגיד עליו רעו נביא השקר וכו' עד מיתתו בחנק ודאי שתורה על חכמתו והיותו ראוי לסמיכה שהוא מבקש בהפך

כי